

Natura 2000-område: 62 Venø, Venø Sund

Habitatområde: 55 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

1103 Stavsild

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje			
		1	2	3	4

Ingen kendte trusler

Ingen Indsats i 1. planperiode

Mulige virkemidler til truslen:

Ingen indsats i 1. planperiode

Habitatområde: 55 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

1150 * Kystlaguner og strandsøer

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje			
		1	2	3	4

Næringsstofbelastning

Reduktion af næringstilførsel

Mulige virkemidler til truslen:

Tiltag via vandplanlægningen

Natura 2000-område: 62 Venø, Venø Sund

Habitatområde: 55 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

1160 Større lavvandede bugter og vige

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Tiltag via vandplanlægningen
Miljøfarlige stoffer	Ingen indsats i 1. planperiode	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ingen indsats i 1. planperiode
Invasive arter	Ingen indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Ingen indsats i 1. planperiode
Fiskeri med slæbende redskaber ved bunden (bundtrawl)	Beskyttelse mod forstyrrelser	☐	☐	☒	☐	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning Begrænsning af fiskeri

Habitatområde: 55 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

1170 Rev

Bevaringsprognose:

Vurderet Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Tiltag via vandplanlægningen
Fiskeri med slæbende redskaber ved bunden (bundtrawl)	Beskyttelse mod forstyrrelser	☐	☐	☒	☐	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning Begrænsning af fiskeri

Natura 2000-område: 62 Venø, Venø Sund

Habitatområde: 55 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Habitatområde: 55 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

1330 Strandenge

Bevaringsprognose:

Gunstig

Langsigtet mål:

Bevaring af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Afgræsning Høslet

Habitatområde: 55 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

1365 Spættet sæl

Bevaringsprognose:

Ukendt

Langsigtet mål:

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				Mulige virkemidler til truslen:
		1	2	3	4	
Ingen kendte trusler	Ingen indsats i 1. planperiode	☐	☐	☐	☐	Ingen indsats i 1. planperiode

Natura 2000-område: 62 Venø, Venø Sund

Habitatområde: 55 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

2140 * Kystklitter med dværgbusvegetation (klithede)

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Invasive arter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Rydning af vedplanter
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning

Habitatområde: 55 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Arealreduktion/ fragmentering	Udvidelse af naturarealet	☐	☒	☐	☒	Mulige virkemidler til truslen: Etablering på §3-arealer Hedepleje
Manglende foryngelse af dværgbusvegetationen	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Hedepleje

Natura 2000-område: 62 Venø, Venø Sund

Habitatområde: 55 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning

Habitatområde: 55 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund

Bevaringsprognose:

Ugunstig

Langsigtet mål:

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Atmosfærisk N-deposition	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Gældende lovgivning
Tilgroning med græs og høje urter	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning

Natura 2000-område: 62 Venø, Venø Sund

Fugleområde: 40 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Lysbuget knortegås

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Tiltag via vandplanlægningen
Tilgroning	Naturpleje	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Afgræsning

Fugleområde: 40 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Hvinand

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Tiltag via vandplanlægningen

Fugleområde: 40 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Toppet skallesluger

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje				
		1	2	3	4	
Næringsstofbelastning	Reduktion af næringstilførsel	☒	☐	☐	☐	Mulige virkemidler til truslen: Tiltag via vandplanlægningen

Natura 2000-område: 62 Venø, Venø Sund

Fugleområde: 40 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Stor skallesluger

Ukendt

Bevaring eller genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje			
		1	2	3	4

Næringsstofbelastning

Reduktion af næringstilførsel

Mulige virkemidler til truslen:

Tiltag via vandplanlægningen

Fugleområde: 40 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Klyde

Vurderet Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje			
		1	2	3	4

Tilgroning med græs og høje urter

Naturpleje

Mulige virkemidler til truslen:

Afgræsning

Høslet

Prædation

Konkret indsats

Mulige virkemidler til truslen:

Naturforvaltning

Fugleområde: 40 Venø, Venø Sund

Udpegningsgrundlag:

Bevaringsprognose:

Langsigtet mål:

Dværgterne

Vurderet Ugunstig

Genopretning af gunstig status

Trussel:	Indsats:	Sigtelinje			
		1	2	3	4

Ingen kendte trusler

Ingen Indsats i 1. planperiode

Mulige virkemidler til truslen:

Ingen indsats i 1. planperiode

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

Miljørapport for Natura 2000-planen for område nr. N62

Venø og Venø Sund (Natura 2000-område 62, Habitatområde H55 og Fuglebeskyttelsesområde F40)

Den enkelte naturplan skal ifølge lov nr. 1398 af 22. oktober 2007 om miljøvurderinger af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

a) Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af 1) en basisanalyse, 2) en målsætning af det enkelte område, 3) et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse. Der er udarbejdet en overordnet målsætning for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Indsatsprogrammet angiver både generelle og konkrete retningslinjer for den forvaltning, der skal implementeres i 1. planperiode (6 år og 12 år for fredskovpligtige arealer) startende fra 2010. Endelig er der en kort beskrivelse af sammenhæng til vandplanen og et oversigtsskema, der opsummerer Natura 2000-planen jf. naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Formål

Planens mål på sigt er skitseret nedenfor. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og starte en proces, der genopretter akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser. For området gælder følgende overordnede målsætning:

I dette Natura 2000 område er der særligt fokus på de marine naturtyper. Venø Bugt, Venø Sund og Nørskov Vig skal samlet set opnå gunstig bevaringstilstand. Dette forudsætter en god vandkvalitet og en artsrig undervandsvegetation, der tilfredsstiller livsbetingelserne for flere arter af trækende vandfugle, herunder bl.a. lysbuget knortegås.

De terrestriske naturtyper sikres en god-høj naturtilstand og så vidt muligt skabes der sammenhæng mellem forekomsterne. Områdets mindre forekomster af overdrev og klithede målsættes til god-høj naturtilstand. Levestederne for lysbuget knortegås (national ansvarssart) og dværgterne (national truet art) prioriteres højt.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtypen hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Relevante planer

Den tørre hede ved Nørskov Vig er indhegnet og afgræsses. Hovedparten af strandengene på Venø afgræsses eller slås.

Nørskov Vig er omfattet af en vildreservat bekendtgørelse. Denne bekendtgørelse har til formål at beskytte rugende fugle i området mod forstyrrelse. Bekendtgørelsen regulerer derfor færdsel og sejlads i fuglenes yngletid mellem 1. april og 15. juli. Adgangsbegrænsningen begunstiger også forekomsten af spættet sæl, der har en hvileplads på Bradser Odde, den nordøstligste spids af Venø.

Natura 2000-områderne vil fremgå af landsplandirektivet (de tidligere regionplaner). Disse skal indeholde retningslinjer i overensstemmelse med bekendtgørelsen om udpegning og administration af internationale beskyttelsesområder nr. 408 af 1. maj 2007. Det betyder, at landsplandirektivet skal indeholde retningslinjer, der i overensstemmelse med direktivforpligtelserne kan understøtte områdernes bevaringsmålsætninger. Landsplandirektivet indeholder derfor ikke udlæg af nye arealer til byzone, sommerhusområde, nye større vejanlæg, øvrige trafik og tekniske anlæg eller væsentlige udvidelser eller nye områder til råstofindvinding på land mv., mens der kan være retningslinjer, der bidrager til at sikre naturforholdene, jf. bestemmelser i bekendtgørelsens § 5.

Der vil derfor ikke med Natura 2000-planens bevaringsmålsætninger og retningslinjer for den efterfølgende kommunale planlægning være modstrid mellem den og landsplandirektivet.

b) Nul - alternativ

En række naturtyper og levesteder for arter kræver vedvarende drift for at sikre og opretholde gunstig bevaringsprognose, det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre i ugunstig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse. Planen vil fortsat sikre forekomster af strandeng og kalkoverdrev i området.

Hvis ikke planen for 1. planperiode iværksættes vil der ske en stadig øget fragmentering af naturtyperne og situationen for de marine naturtyper og dermed også flertallet af arterne på udpegningsgrundlagene vil ligeledes blive forværret og vedvarende akkumulationen af næringsstoffer vil fortsætte, hvis ikke vandplanen forbedrer tilstanden.

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- Strandenge i området, da langt den overvejende del er afgræsset og har gunstig naturtilstand
- Kalkoverdrev, da kvælstofbelastningen ligger under naturtypens tålegrænse og det kortlagte areal har høj strukturtilstand.

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- Lagune, bugt og rev primært pga. for stor belastning med næringsstoffer fra oplandet.

- Klithede, tør hede og surt overdrev fordi laveste enden af tålegrænseintervallet for kvælstofdeposition er overskredet på hele arealet.
- Lysbuget knortegås, hvinand, toppet skallesluger, stor skallesluger pga. for stor belastning med næringsstoffer i fjorden, forstyrrelse m.v.
- Klyde pga. lav og meget sårbar ynglebestand i området

Prognosen er ukendt for:

- Enårig strandengsvegetation, stavsild, spættet sæl og dværgterne pga. manglende kendskab til naturtypens/arternes forekomst i området

c) Miljøforhold i områder der kan blive berørt

De mindre forekomster af tør hede, sure og kalkrige overdrev i Natura2000-området søges udvidet og sammenkædet.

De terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for fuglene og de øvrige arter på udpegningsgrundlaget stabiliseres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede yngle- og fourageringssteder for arterne.

Invasive arter bekæmpes vha. bedst kendte metode og deres spredning forebygges.

d) Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er systematisk beskrevet i planen. Planens mål er, at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

e) Internationale miljøbeskyttelsesmål

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven. Planen vil sikre, at areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i statens retningslinjer for 1. planperiode. For Venø og Venø Sund gælder:

- 1.1 *Reduktion af kvælstof-deposition på områdets habitatnaturtyper forventes at ske gennem en kommende ændring af husdyrgodkendelsesloven jf. regeringsudspillet Grøn Vækst, april 2009. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til typerne reduceres, herunder fra dræntilløb, dyrkede marker, overfladevand, spildevand og fodring. For marine naturtyper, større søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen*
- 1.2 *Der sikres den mest hensigtsmæssige hydrologi på arealer med strandeng.*

- 1.3 *De terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje.*
- 1.4 *Der sikres velegnede levesteder og tilfredsstillende fourageringsmuligheder for stavsild og spættet sæl.*
- 1.5 *Der sikres fortsat velplejede ynglepladser for klyde og raste/fourageringspladser for lysbuget knortegås i overensstemmelse med arternes behov*
- 1.6 *Der sikres velegnede levesteder med individuel hensyntagen til artens krav til vandstand og minimal påvirkning fra prædatorer på ynglepladser for klyde*
- 1.7 *Der sikres levesteder med individuel hensyntagen til den enkelte arts sårbarhed overfor forstyrrelser for spættet sæl, klyde, dværgterne, lysbuget knortegås, hvinand, stor skallesluger og toppet skallesluger. Skov- og Naturstyrelsen undersøger og vurderer, hvor og i hvilket omfang, der er behov for konkret indsats.*
- 1.8 *På de terrestriske naturtyper bekæmpes invasive arter vha. bedst kendte metode og deres spredning forebygges.*

I henhold til vandplanen vil en gennemførelse af planen for hovedvandopland Limfjorden under vandrammedirektivet vurderes at indebære, at følgende del af Natura 2000-planens indsatsprogram bliver udført:

Nedbringelse af næringsstofudledningen til fjorde og kystvande

f) Planens indvirkning på miljøet

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovens bilag 1f, i de tilfælde hvor de vurderes at være af væsentlig betydning.

<i>Planens indvirkning på</i>	<i>Påvirknes</i>	<i>Ingen påvirkning</i>	<i>Redegør for indvirkning</i>
Biologisk mangfoldighed	x		Er redegjort for.
Befolkningen	x		De rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag.
Menneskers sundhed		x	
Fauna og flora	x		Er redegjort for.
Jordbund		x	
Vand	x		Er redegjort for – se i øvrigt vandplan for hovedvandopland Limfjorden
Luft		x	

Klimatiske faktorer		x	
Materielle goder		x	
Landskab	x		Et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges. Fragmentering af landskabet imødegås.
Kulturarv, herunder kirker		x	
Arkitektonisk arv		x	
Arkæologisk arv		x	

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen statens retningslinjer. Fragmentering af naturtyper og levesteder er imødegået ved genskabelse af arealer med kalkrigt- og surt overdrev og tør hede.

Følgende konkrete tiltag er planlagt.

- 2.1 *De mindre forekomster af tør hede, sure og kalkrige overdrev i Natura2000-området søges så vidt muligt udvidet og sammenkædet således at de kan indgå i et større netværk af naturarealer.*

Indsatser efter Sigtelinje 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 *Fouragerings-, raste og overnatningspladser i Venø Bugt og Venø Sund for lysbuget knortegås, hvinand, toppet skallesluger og stor skallesluger sikres mod forstyrrelse især i perioden fra sidst i juni til sidst i oktober (arts- og kønsvariation), hvor flere af de nævnte arter fælder svingfjerene og derfor i en periode ikke kan flyve. For lysbuget knortegås og stor skallesluger gælder beskyttelsesbehovet primært i vinter- og forårmånederne. Skov- og Naturstyrelsen undersøger og vurderer, hvor og i hvilket omfang, der er behov for konkret indsats.*
- 3.2 *Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen sikres mod ødelæggelse.*

Indsatser efter Sigtelinje 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

- 4.1 *De kortlagte meget små arealer med kalk- og surt overdrev udvides om muligt.*
- 4.2 *Velegnede yngle- og levesteder for dværgterne sikres og udvides om muligt.*

Der udarbejdes handleplaner og vælges virkemidler af kommunerne og Skov- og Naturstyrelsen m.fl. indenfor rammerne af indsatsprogrammet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremme den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper/arter.

Der vurderes ikke at være nogen væsentlige modstridende interesser i området.

i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA og DEVANO overvågningsprogrammer. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen – udarbejdet i forbindelse med naturplanen - udgør det nuværende videns grundlag for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med naturplanlægningen. Analysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

j) Ikke teknisk resume

I medfør af lov nr. 1398 af 22. oktober 2007 er der foretaget en miljøvurdering. Planen vil sikre eller forbedre bevaringsstatus for områdets udpegningsgrundlag og den biologiske mangfoldighed generelt samt et sammenhængende og varieret landskab.

Der er der foretaget en prioritering af sammenhængende arealer med tør hede og kalkrigt/surt overdrev.

Hvis ikke planen iværksættes, vil fragmenteringen fortsætte og medføre en forringet status for prioriterede dele af områdets udpegningsgrundlag.

Planen betyder, at de rekreative oplevelser i tilknytning til området forbedres via et forbedret naturgrundlag, nedsat næringsstofbelastning via vandplanen og bidrager til at forbedre akvatiske resurser.

Det overordnede mål for Venø og Venø Sund er, at vandkvaliteten i de marine naturtyper forbedres, de lysåbne naturtyper sikres en god-høj naturtilstand og arterne i området sikres gode levesteder.

En gennemførelse af Natura 2000-planen for område nr. 62 Venø og Venø Sund vil ikke få negative konsekvenser for nogle af de naturtyper og arter, der udgør områdets udpegningsgrundlag. Det vides ikke om der forekommer bilag IV arter som vil blive negativt berørt af planen.

Høringsnotat for Natura 2000-plan

NOTAT

vedrørende høringssvar til Natura 2000-plan 2010-2015 inkl. miljørapport (SMV)

*Forslag til Natura 2000-plan nr. 62
Habitatområde H55
Fuglebeskyttelsesområde F40*

Venø og Venø Sund

Udkast til Natura 2000-plan blev annonceret i ekstern høring den 4. oktober 2010. Høringsfristen udløb den 6. april 2011.

Høringsmateriale, høringssvar og høringnotater kan ses på

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/

Og

<http://websag.mim.dk/HoeringVandOgNatur2010/WebSider/visalle.aspx>

Forslag til Natura 2000-plan er annonceret offentligt og desuden sendt i høring hos relevante myndigheder (jf. miljømålsloven § 43 og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplaner § 5).

Naturstyrelsen har modtaget i alt 1650 høringssvar vedrørende de enkelte Natura 2000-planer, og dertil omkring 300 mere generelle høringssvar vedrørende vand- og naturplanlægningen. De generelle høringssvar er sammenfattet i et samlet notat, der kan ses på www.nst.dk

Til Natura 2000-plan nr. 62 er der modtaget i alt 12 høringssvar (det kan ses i bilag 1, hvem der har afgivet høringssvar).

Svarene har især berørt følgende punkter:

1. *Trusler*
2. *Bevaringsprognose*
3. *Forslag til handleplan*
4. *Indsatsprogram*
5. *Områdefrænsning og udpegningsgrundlag*

Yderligere har høringssvarene berørt følgende emner, hvortil der henvises til det generelle høringnotat (kan findes via ovenstående link):

1. *Lovgrundlag*
2. *Forstyrrelser*
4. *Datagrundlag og datatilgængelighed*
5. *Økonomi*
6. *Trusler*

7. Rollefordeling/kommunalt råderum

8. Kvælstof

9. Synergi med vandplaner

I det følgende sammenfattes de væsentligste synspunkter til de ovenfor nævnte punkter. Kommentarer hertil er anført i kursiv.

Det skal bemærkes, at høringssvarene kun er gengivet i hovedtræk. Ønskes detaljerede oplysninger om svarenes indhold, henvises der til de fremsendte høringssvar.

Bemærkninger til planforslaget

1. Trusler

Struer kommune mener at der i planen beskrives trusler der ikke er datagrundlag for. Der nævnes forstyrrelser i form af menneskelige aktiviteter overfor en række fouragerende og rastende fugle. Desuden nævnes invasive marine arter.

DN ønsker en begrundelse for hvorfor Tøffelsnegl ikke er indarbejdet i naturplanen som en trussel mod de hjemmehørende arter i områdets to marine naturtyper. DN mener der findes data for forekomst af miljøfarlige stoffer, således at indsats og virkemiddel mod truslen kan indarbejdes i planen. DN ønsker truslen fragmentering og truslen prædation fra mink og ræv mod Klyde indarbejdet i planen. DOF-Vestjylland nævner en række trusler, såsom eutrofiering, jagt, invasive arter og muslingeopdræt. De anser dog ikke truslerne som væsentlige.

Naturstyrelsen mener at såfremt der findes datagrundlag der understøtter en aktuel trussel, så er den beskrevet i planen. Mht. tøffelsnegl, så vil den blive medtaget i trusselsbilledet for naturtypen 1170-rev. DOF-Vestjyllands bemærkning giver derfor ikke anledning til ændringer i planen. Fragmentering er ikke en reel konstateret trussel i området, hvorfor der ikke bliver gjort indsats imod denne.

Danmarks Fiskeriforening og Foreningen Muslingeerhvervet oplyser at der i en længere årrække ikke har været udført fiskeri med skrabende redskaber i Natura 2000-området. WWF oplyser at data om fiskeriaktiviteter i noget omfang vil kunne hentes hos Fiskeridirektoratet.

Naturstyrelsen har af Fiskeridirektoratet fået oplyst at, der sandsynligvis har fundet fiskeri sted i farvandet omkring Venø inden for de seneste år, hvorfor trusselsbilledet opretholdes. Endvidere er der på baggrund af oplysninger fra FødevarerErhverv, tilføjet en beskrivelse af fiskeriet i Natura 2000-området.

2. Bevaringsprognose

DOF-Vestjylland er uenig i bevaringsprognosen for en række af fuglene på udpegningsgrundlaget.

Naturstyrelsen har taget bemærkningerne til efterretning og har revideret prognoserne for nogle af de nævnte fuglearter.

3. Forslag til handleplan

Caretakergruppen (Dansk Ornitologisk Forening) for Venø og DN forslår at man arbejder for at skabe forbedrede forhold for Dværgeternen på stranden N for færgelejet. Dette kan f. eks ske ved at

området skærmes af for hundeluftere og andre der kunne have lyst at gå tur på stranden endnu bedre ville det være med en egentlig afspærring af området i perioden 1/5 – 15.juli.

DN foreslår en række plejetiltag som de mener allerede nu bør indarbejdes i planen til brug for kommunens handleplan. Herunder indsats mod rynket rose i form af gede- eller fåregrensning.

Naturstyrelsen vurderer at forslagene er så konkrete at det vil være op til den indsatsplanlæggende myndighed, i dette tilfælde Struer Kommune, at håndtere forslaget. Forslaget vedr. dværgtærnen vurderes endvidere at ligge uden for Natura 2000-områdets grænser.

4. Indsatsprogram

Struer kajakklub mener ikke at færdsel i kajak udgør en trussel for fuglene på udpegningsgrundlaget og mener derfor ikke at yderligere adgangsbegrænsning er nødvendig. Struer kommune indstiller, at yderligere restriktioner af færdsel til lands og til vands ikke iværksættes førend det er undersøgt, om fuglelivet i dag udsættes for væsentlig menneskelig forstyrrelse. JKF-Struer, VenøBoen samt Venø Kartoffler & Lam ønsker ikke yderligere adgangsbegrænsning på øens kystlinje, plantager, stier og veje. DN ønsker etablering af forbud mod forstyrrelser hele året for udpegede arealer for områdets truede ynglende fugle og sæler. DN mener ikke det er nødvendigt at udvide perioden med adgangsbegrænsning ved Nørskov Vig.

Naturstyrelsen henleder opmærksomheden på retningslinje 1.7 og 3.1 der begge siger: ... Naturstyrelsen undersøger og vurderer, hvor og i hvilket omfang, der er behov for konkret indsats. Natura 2000-planen lægger derfor ikke op til en adgangsbegrænsning, men alene en undersøgelse af forstyrrelsens omfang. Truslen forstyrrelse fjernes fra trusselsafsnittet.

VenøBoen og Venø Kartoffler & Lam anfører at Venøs kyster eroderer og ønsker at Natura 2000-planen medtager passende beskyttelsesforanstaltninger.

Kystsikring ligger alene inden for Kystdirektoratets ressortområde. Det er i øvrigt Naturstyrelsen vurdering, at kysterosion ikke er en trussel for nogle af naturtyperne eller arterne på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Kysterosion er derfor ikke medtaget som en trussel i planen.

JKF-Struer spørger til hvordan indsatsen adgangsbegrænsning overfor truslen prædation på klyde skal forstås, den står anført i bilag 2.

Naturstyrelsen henviser til det generelle høringsnotat, afsnittet om udpegningsgrundlag og afgrænsning.

5. Områdeafgrænsning og udpegningsgrundlag

DOF-Vestjylland foreslår en række fuglearter som de mener, bør optages på udpegningsgrundlaget for området.

Der henvises til det generelle hørings svar.

Justeringer af forslag til Natura 2000-plan nr. 62

I planen er det på baggrund af de indkomne bemærkninger præciseret, at truslen prædation ikke imødekommes med krav om adgangsbegrænsning. Trusselsafsnittet er blevet opdateret med tøffelsneglog truslen forstyrrelse er fjernet. Prognoserne for nogle af fuglearterne er blevet ændret.

Naturstyrelsens egne justeringer af forslag til Natura 2000-plan nr. 62

På baggrund af dialog i høringsperioden, og Naturstyrelsens egne overvejelser, er der foretaget mindre justeringer af teksten i trussels- og indsatsafsnittet. Det er blevet tilføjet i trusselsafsnittet at arealet med tør hede er reduceret pga. tilgroning og at tilgroning med græs og høje urter udgør et problem for lysbuget knortegås og klyde. Truslen luftbåren kvælstof er tilføjet for kalkoverdrev. Truslen prædation overfor klyde er tilføjet. Kravet om udvidelse af kalk- og surt overdrev er fjernet fra indsatsprogrammets sigtelinje 4, da potentialet i området vurderes ikke at være tilstede. Prognosen for Lysbuget knortegås er blevet ændret til ukendt og prognosen for hvinand er blevet ændret til ukendt.

Hverken ændringerne som følge af de indkomne bemærkninger, eller Naturstyrelsens egne justeringer giver anledning til fornyet høring af planforslaget.

Sammenfattende redegørelse for høring over miljørapport (SMV)

Parallelt med offentlig høring af planudkast til Natura 2000-plan for område nr. 62 har SMV-redegørelse for planen været i offentlig høring i henhold til bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer § 8.

Natura 2000-planens formål er at sikre eller genoprette bevaringsstatus for de arter og naturtyper, der har dannet grundlag for udpegning af Natura 2000-område nr.62. SMV-rapporten viste ikke modstrid med andre miljöhensyn, og der er i den offentlige høring ikke modtaget kommentarer til rapporten.

Den offentlige høring har givet anledning til ændring af Natura 2000-planens bilag 2 som er blevet opdateret med fejl og mangler. Desuden er trusselsafsnittet udvidet med tøffelsnegl og prognosen for nogle af fuglearterne blevet ændret.

Naturstyrelsen vil overvåge effekten af Natura 2000-planen gennem det nationale overvågningsprogram NOVANA,

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/National_naturbeskyttelse/Overvaagning_af_vand_og_natur/, som følger udviklingen i naturtilstanden og arealudbredelse af de naturtyper og arter, som planlægningen omfatter. Desuden vil Naturstyrelsen i samarbejde med FødevarerErhverv og Kommunernes Landsforening overvåge fremdriften i den forudsatte forvaltningsindsats.

Bilag 1

1. Kystdirektoratet
2. Struer Kommune
3. Foreningen Muslingeerhvervet

4. DOF Vestjylland
5. Struer kajakklub
6. VenøBoen
7. Danmarks Naturfredningsforening
8. Limfjordsrådet
9. WWF Verdensnaturfonden
10. Jægerne Kommunale Fællesråd i Struer (JKF-Struer)
11. Danmarks Fiskeriforening
12. Venø Kartoffler og Lam

Venø og Venø Sund – N 62

Indholdsfortegnelse

1. Beskrivelse af området.....	2
2. Udpegningsgrundlag	3
3. Foreløbig trusselvurdering.....	4
4. Modsatrettede interesser	15
5. Naturforvaltning og pleje	15
6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper	16
7. Manglende viden og yderligere Vidensbehov	16
8. Kortbilag	16
9. Kildehenvvisning	16

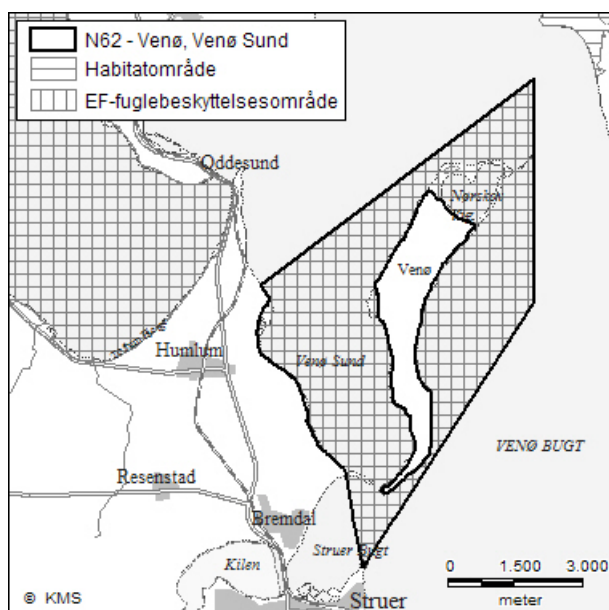
1. Beskrivelse af området

Natura 2000-området Venø og Venø Sund (nr. 62) er udpeget som habitatområde (nr. 55) og Fuglebeskyttelsesområde (nr. 40). Habitatområdet og fuglebeskyttelsesområdet dækker de samme områder, og består af det lavvandede brakvandsområde omkring Venø. Natura 2000-området er således identisk med habitat- og fuglebeskyttelsesområderne. Det samlede areal af Natura 2000-området er 2.926 ha (se tabel 1.1).

Tabel 1.1. Oversigt over de habitat-, fuglebeskyttelses- og RAMSAR-områder, der er inkluderet i denne basisanalyse. For hvert område er områdets nummer, navn og areal (i ha) angivet, ligesom det samlede Natura 2000-områdes areal er oplyst. Kilde: <http://www2.skovognatur.dk/natura2000/database/>

Nr.	Område	Areal (ha)
H 55	Venø og Venø Sund	2.926
F 40	Venø og Venø Sund	2.926
	Samlet areal	2.926

Af områdets samlede areal på 2.926 ha, består ca. 2.791 ha af fjord, mens 135 ha er land. Den ca. 8 km lange og op til 1,5 km brede Venø er beliggende i Limfjorden umiddelbart nord for Struer i den sydvestlige del af Limfjorden. I området indgår endvidere enkelte strandenge på strækningen nord for Struer og langs Venøs vestkyst, især i området omkring den lavvandede Nørskov Vig, der er beliggende på Venøs nordspids. (Tekst fra: <http://www2.skovognatur.dk/natura2000/database/>).

Figur 1. Kort over Natura2000-områdets afgrænsning.

Indenfor natura 2000-området er der et fredet område (se kort). Her følger en kort beskrivelse af fredningen.

Vejsbjerg fredningen (Venø Præstegård, 1971) omfatter tre arealer på i alt 4,4 ha, hvoraf ca. 1,5 er beliggende indenfor natura 2000 området. Området er fredet på foranledning af en tidligere ejer, som ønskede at bevare området med den naturtilstand, der fandtes ved fredningens ikrafttræden.

Inden for natura 2000-området findes der en række arealer som er beskyttede efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven. På kortmaterialet kan man se, hvilke arealer der pr. 01-02-07 var registreret som § 3-beskyttede. Det skal bemærkes at § 3-registreringen er en vejledende registrering, og at det til enhver tid er de aktuelle forhold som er gældende. Det er den lokale kommune, der har ansvaret for at vedligeholde § 3 registreringen.

2. Udpegningsgrundlag

Venø er udpeget på grundlag af 6 fuglearter, 2 dyrearter samt 5 naturtyper, hvoraf 1 er prioriteret. I 2004 og 2005 er der foretaget en kortlægning af de terrestriske habitatnaturtyper indenfor habitat-områderne (Fredshavn 2004). Oversigter over de udpegede naturtyper og arter fremgår af tabel 2.1, 2.2 og 2.3. Her er det også angivet, hvor data stammer fra.

*Tabel 2.1 Naturtyper som aktuelt udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 62. * = Prioriteret naturtype. Data stammer fra: 1) Foverskov (2004). 2) NOVANA kortlægning (2004-05) samt Ringkjøbing Amts overvågning i perioden 1988-2005. Naturtyperne kan ses i kortmaterialet.*

Nr.	Naturtype	Forekomster	Areal (ha)	Kilde
1150	*Kystlaguner og strandsøer	12	117	1)
1160	Større, lavvandede bugter og vige	1	2.791	1)
1310	Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand	0	0	3)
1330	Strandenge	5	25,0	3)
4030	Tørre dværgbusksamfund (heder)	1	1,2	3)

Af de 3 terrestriske naturtyper der findes på udpegningsgrundlaget er der kun fundet 2 ved amtets kortlægning i 2005. Herudover er der fundet 3 andre terrestriske naturtyper som pt. ikke er på udpegningsgrundlaget. De kan ses i tabel 6.1. I det følgende materiale er det de kortlagte naturtyper, der er lavet analyser på.

Tabel 2.2 Arter som aktuelt udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 62. Data stammer fra: 1) Thy Statsskovdistrikt. Potentiel udbredelsesområde for spættet sæl dækker hele arealet af naturtypen 1160 (Større lavvandede bugter og vige). De potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Art	Areal (ha)	Kilde
1103	Stavsild (<i>Alosa fallax</i>)	2.656	-
1365	Spættet sæl (<i>Phoca vitulina</i>)	2.656	1)

Tabel 2.3 Arter som aktuelt udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 62. Data stammer fra: 1) DMU og 2) DOFbasen. De potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Art	Status	Areal (ha)	Kilde
A047	Lysbuget knortegås	T	203	1) 2)
A067	Hvinand	T	616	2)
A069	Toppet skallesluger	T	616	2)
A070	Stor skallesluger	T	616	2)
A132	Klyde	Y	187	
A195	Dværgterne	Y	2.881	

3. Foreløbig trusselsvurdering

På baggrund af de tilgængelige data om naturtyper og arters forekomster (se kort) er der foretaget en foreløbig vurdering af truslerne mod arterne og naturtyperne i N62. Truslerne omfatter påvirkninger, hvor der er en begrundet mistanke om, at de har en negativ betydning for naturtilstanden. De største trusler er gennemgået i de følgende afsnit.

Samlet beskrivelse af de terrestriske naturtyper

De terrestriske naturtyper har en meget begrænset udbredelse i habitatområdet Venø (i alt 26 ha). Det blev konstateret at afvanding ikke er noget problem på strandene. Hydrologien på de to største strandene er reguleret af konstruktioner. Formentlig har disse konstruktioner en gavnlig effekt på vandudvekslingen mellem Limfjorden og strandene. Invasive arter blev konstateret på strandene, og i begrænset omfang på de tørre dværgbuskesamfund (hederne). Det er hovedsageligt rynket rose som er et meget stort problem for især strandvolde og forland langs kysten, mens opvækst af bjergfyr er et begrænset problem for hederne der græsses. Strandensarealerne og de tørre dværgbuskesamfund er sårbare overfor evt. ophør af græsning eller øvrige plejeforanstaltninger.

Kystlaguner og strandsøer (1150) og Større lavvandede bugter og vige (1160)

En foreløbig trusselsvurdering for de marine naturtyper i Natura 2000-område nr. 62 kan udmøntes i at de åbne vandområder er følsomme overfor næringsstofbelastning, og fremstår grundet en sådan påvirkning i dag med en forringet vandkvalitet. Der mangler data til at vurdere strandsøernes tilstand. Flere invasive arter optræder i naturtyperne, herunder Butblæret Sargassotang, Tvedelt Bændelalge, og Tøffelsnegl. Butblæret Sargassotang er hurtigvoksende, og kan true udbredelsen af de naturlige forekommende brunalgearter som for eks. Savtang, Sukkertang og Fingertang. Tøffelsneglen er føde konkurrent til Blåmusling, og kan hvor den optræder i stort antal forringe udbyttet for muslingefiskeriet og opdrættet. Miljøfarlige stoffer optræder lokalt i Limfjorden i for høje koncentrationer, men data fra Venø habitatområdet er ikke tilgængelige. Muslingefiskeri og fiskeri efter konsumfisk påvirker bundens struktur og dyresammensætningen i habitatområdet, også fiskeri der foretages i områder tilstødende habitatområdet. Fremtidigt muslingeopdræt i habitatområdet vil muligvis påvirke habitatområdet negativt.

Stavsild

De væsentligste trusler mod stavsilden vurderes generelt at være: Fiskeri, eutrofiering i vandløb og fjorde, udledning af surt vand og okker fra drænedes arealer samt dårlige fysiske forhold i vandløbene. Kendskabet til stavsildens specifikke krav er dog mangelfuldt, og truslerne mod Stavsilden i Natura 2000-område 62 lader sig derfor ikke nærmere vurdere.

Samlet vurdering af arter på EF-fuglebeskyttelsesdirektivet

For de 6 fuglearter der er medtaget på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 62, er der for de fleste arters vedkommende kun bestandsopgørelse fra de seneste 3 år. Dette materiale er indsamlet i forbindelse med Dansk Ornitologisk Forenings caretaker-projekt. Bestanden af Lysbuget Knortegås inden for område nr. 62 vurderes at være af international betydning. For raste-fuglene Hvinand, Toppet- og Stor Skallesluger er der kun tilfredsstillende data fra perioden 2004-2006. Disse viser tilsyneladende, at antallet nu ligger langt fra det, der blev registreret i starten af 1980'erne ved udpegningen af de danske fuglebeskyttelsesområder i 1982. For ynglefuglene Klyde og Dværgterne er det på baggrund af det foreliggende materiale ikke muligt at vurdere deres nuværende forekomst og evt. trusler inden for område nr. 62.

3.1. Beskrivelse af naturtilstanden i de terrestriske naturtyper

I forbindelse med kortlægningen af de 18 terrestriske, lysåbne habitattyper (Fredshavn 2004) er der foretaget en registrering af udbredelsen af en række naturtype-karakteristiske strukturer. Disse strukturer er delt op i negative og positive strukturer. De positive strukturer er til stede i veludviklede og typiske forekomster af naturtypen under mere eller mindre upåvirkede forhold. Tilsvarende vidner de negative strukturer om en stærkt påvirket naturtype. I felten er strukturerens samlede omfang registreret på en tretrins skala: udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I).

Tabel 3.1 giver en oversigt over de enkelte naturtypers fordeling i forhold til deres indhold af positive og negative strukturer. Mørkegrøn farve viser veludviklede naturtyper, som tilsyneladende ikke er udsat for nogle nævneværdige trusler, mens mørkerød farve viser dårligt udviklede natur, der antagelig påvirkes kraftigt af en eller flere trusler.

Tabel 3.1 Procentvis fordeling af negative og positive strukturer i de polygoner, hvor de enkelte naturtyper er registreret. For både negative og positive strukturer er angivet om strukturerne samlet set er udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I). Strukturerne er beskrevet i Fredshavn (2004).

Strandeng (1330)

Strukturer	negative		
positive	I	S	U
U	34	0	0
S	30	30	0
I	6	0	0

24,9 ha

Klithede (2140)

Strukturer	negative		
positive	I	S	U
U	0	0	0
S	0	0	0
I	100	0	0

1,33 ha

Surt overdrev (6230)

Strukturer	negative		
positive	I	S	U
U	0	0	0
S	0	0	0
I	100	0	0

0,51 ha

Tør hede (4030)

Strukturer	negative		
positive	I	S	U
U	0	0	0
S	0	0	0
I	100	0	0

1,18 ha

Kalkoverdrev (6210)

Strukturer	negative		
positive	I	S	U
U	100	0	0
S	0	0	0
I	0	0	0

0,84 ha

Tabel 3.1 viser at langt de fleste naturtyper tilsyneladende har veludviklede naturtyper uden at være nævneværdigt truede. Dette skal ses i lyset af at kortlægningen af naturtyperne er præget af nogen subjektivitet da naturtyperne skal tolkes bredt. Grænsen for naturtypen kan være svær at sætte, hvis området er præget af tilgroning eller påvirkning fra sprøjteskader og eutrofiering. I mange tilfælde er de mest påvirkede områder formentlig ikke taget med i kortlægningen af naturtyperne. Det betyder at oversigten i tabel 3.1 kommer til at vise en bedre tilstand end den der observeres i virkeligheden.

3.1.1. Eutrofiering

Terrestriske naturtyper

I forbindelse med kortlægningen af de terrestriske naturtyper er der foretaget en registrering af, hvor stor en andel af de kortlagte arealer, der er tydeligt påvirket af landbrugsdrift. Påvirkningerne omfatter gødningsspredning, atmosfærisk deposition, afdrift med sprøjtemidler eller påvirkning med erosionsmateriale fra dyrkede arealer (Fredshavn 2004). I praksis er det vanskeligt at identificere påvirkninger som atmosfærisk deposition og afdrift af sprøjtemidler, hvorfor registreringerne næsten udelukkende dækker over tegn på direkte gødsning.

Alle arealerne af de kortlagte terrestriske naturtyper i Natura 2000-område nr. 62 er vurderet til at være uden tydelige påvirkninger fra landbrugsdrift.

I forbindelse med kortlægningen af de terrestriske naturtyper er der foretaget en registrering af udbredelsen af positive og negative strukturer, der kan relateres til næringsstofbelastning. Blandt de ændringer, der kan indtræffe som følge af næringsstofbelastning er tilbagegang af laver og mosser, da de er lavtvoksende og derfor særligt udsatte for at blive udkonkurreret af kraftigt voksende vegetation. Det samme gælder lavtvoksende og lyskrævende plantearter, der er karakteristiske for artsrige plantesamfund. Blandt de arter, der regnes som indikatorer for øget næringsstofbelastning er græsarterne blåtop, bølget bunke, alm. rajgræs, alm. kvik samt arter som ager-tidsel, stor nælde og vild kørvel.

Der er ikke registreret nogen negative strukturer relateret til eutrofiering i de kortlagte terrestriske naturtyper på Venø.

Depositionen af atmosfærisk kvælstof (N) for Struer Kommune, hvor Natura 2000-området er hjemmehørende, er beregnet til 16 kg N/ha/år (Skov og Naturstyrelsen 2004). I tabel 3.2 ses tålegrænserne overfor atmosfærisk deposition af kvælstof (N) for de registrerede naturtyper i området.

Tabel 3.2 Naturtypernes tålegrænser mht. atmosfærisk kvælstofdeposition (Skov og Naturstyrelsen 2005). Tålegrænsen er angivet i kg N/ha/år. *Prioriteret naturtype.

Habitatnaturtype	Tålegrænse
1330 Strandenge	30-40
1150 Kystlaguner og strandsøer	30-40
1160 Større lavvandede bugter og vige	30-40
1330 Strandenge	30-40
2140 *Kystklitter med dværgbuskvegetation	10-20
4030 Tørre heder	10-20
6210 Overdrev og krat på kalkholdig bund	15-25
6230 *Artsrige overdrev på sur bund	10-20

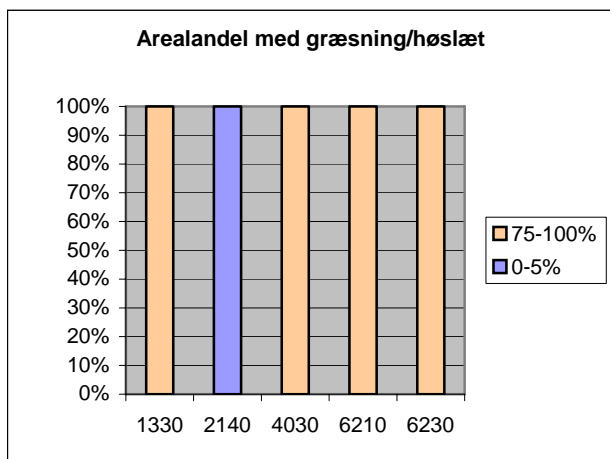
Det kan ses af tabel 3.2 at de nedre tålegrænser er overskredet for naturtyperne 2140 Kystklitter med dværgbuskvegetation), 4030 (Tørre heder) og 6230 (Artsrige overdrev på sur bund).

Det kan konkluderes, at deposition udgør en trussel for de terrestriske naturtyper i Venø Natura 2000-området, da den atmosfæriske kvælstofdeposition alene udgør en væsentlig del af hvad naturtyperne kan tåle, og for naturtyperne 2140 kystklitter med dværgbuskvegetation), 4030 (tørre heder) og 6230 (artsrige overdrev på sur bund) overskrider de nedre tålegrænser.

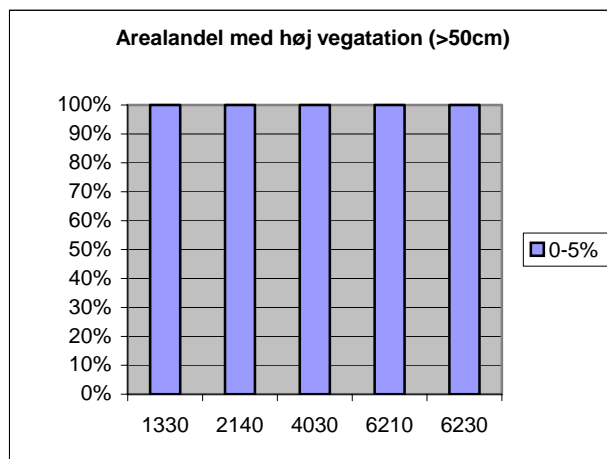
3.1.2. Tilgroning

Tilgroning er i dag en alvorlig trussel mod opretholdelsen af de lysåbne naturtyper og deres karakteristiske vegetation. Således er ekstensiv udnyttelse i form af græsning og høslæt centralt for en lang række af de terrestriske naturtyper, der er opført på habitatdirektivets bilag I. Såfremt den traditionelle græsning og høslæt på disse naturtyper ophører, vil de hurtigt vokse til i rørsump, højstauder, åbne krat og endeligt skov. På et tidspunkt i denne successionsrække forsvinder de skyggefølsomme arter, hvorved naturtypen ændrer karakter og udvikler sig til en ny type natur (strandengene dog undtaget). Afvanding og eutrofiering kan medføre en accelereret tilgroning.

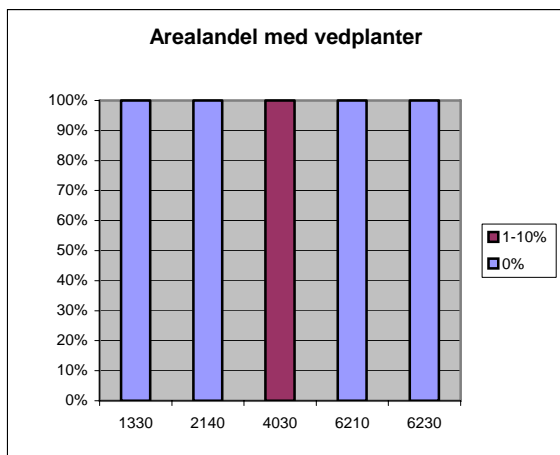
Tilgroningen kan vurderes ud fra områdernes udnyttelse til græsning/høslæt (figur 3.1), areal-andelen af områderne med vegetation der er højere end 50 cm (figur 3.2), arealandel af områderne med vedplanter (figur 3.3), forekomst af negative strukturer, der har relation til tilgroningen (tabel 3.3) og det vurderede plejebenhov (figur 3.4).

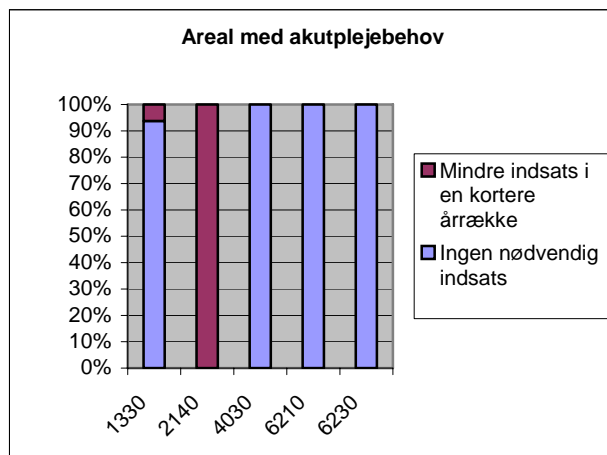
Figur 3.1 Den arealmæssige andel af de kortlagte naturtyper som bliver græsset eller slået. 0-5 % og 75-100 % angiver hvor stor en andel af det kortlagte areal som græsses/slås.

Figur 3.2 Den arealmæssige andel af de kortlagte naturtyper hvor vegetationshøjden er over 50 cm. 0-5 % angiver hvor stor en andel af det kortlagte areal der har en vegetationshøjde på over 50 cm.

Figur 3.3 Den arealmæssige andel af de kortlagte naturtyper med vedplanter. 0 % og 1-10 % angiver hvor stor en andel af det kortlagte areal der vokser vedplanter på.

Figur 3.4 Den arealmæssige andel af de kortlagte naturtyper med et akut plejebenhov.

Der er forskel på de forskellige naturtyperes følsomhed overfor tilgroningen. Det ses af figur 3.2 at strandenge (1330) i habitatområdet for det meste græsses (75-100 %). Ugræssede strandenge består af tagrørssump og successionsstadier af afhøstede rørområder på vej til tagrørssump. Både græssede og ugræssede variationer af strandengen er værdifulde naturtyper. Den eneste af de registrerede naturtyper som er afhængig af græsning er det sure overdrev (6230). Her bliver hele arealet afgræsset (se figur 3.2) og kun 0-5 % af arealerne har en vegetationshøjde på over 50 cm (se figur 3.3). Naturtyper som er truede af tilgroningen er tørre heder (4030). 100 % af de tørre heder er tilgroede med vedplanter på 1-10 % af arealerne (se figur 3.4).

Tabel 3.3 Viser forekomsten af negative strukturer som er relateret til tilgroning i de enkelte kortlagte naturtyper.

Negative strukturer relateret til tilgroning		
Naturtype	Strukturer	Antal forekomster ud af total forekomster
1330	Tilgroet med tagrør	1 / 5

Det kan konkluderes at tilgroning udgør en mindre trussel for de tørre heder (4030) i Venø habitatområdet.

3.1.3. Hydrologi

Terrestriske naturtyper

En naturlig hydrologi uden afvanding eller vandløbsvedligeholdelse vil som hovedregel fremme den mest naturlige udvikling af de forskellige naturtyper. Afvanding samt nærtliggende vandindvinding sænker det naturlige vandspejl, og medfører en gradvis udtørring af arealet.

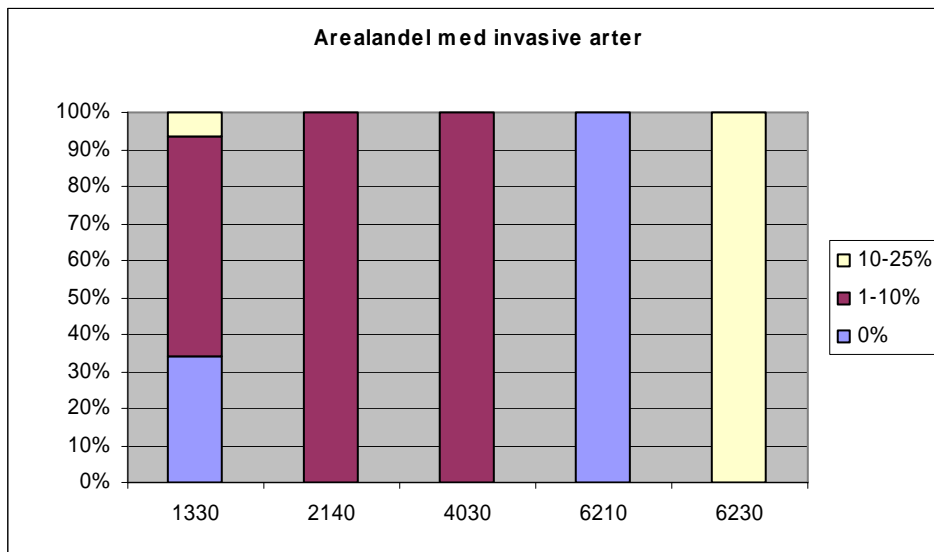
Det vurderes at et stemmeværk på Torsodde har en gavnlig effekt på de omkringliggende strandenge, da vand fra Nørskov Vig strømmer ind over arealet nordvest for stemmeværket ved højvande. Det samme gør sig muligvis gældende ved Rønkær.

Det kan konkluderes at afvanding ikke er et problem for strandengene (1330), men at hydrologien på to områder er reguleret af konstruktioner. Formentlig medvirker disse konstruktioner til at frekvensen hvormed områderne overskylles med saltvand er øget. I hvert fald er strandengene bedst udviklet hvor konstruktionerne er tilstede. De øvrige strandenge på Venø har strandvoldsdannelser foran dem således at de kun overskylles ved ekstraordinært højvande.

3.1.4. Invasive arter

Terrestriske naturtyper

De invasive arter hører ikke naturligt hjemme i den danske natur. De er typisk blevet indført af mennesket og mange af dem er efterhånden blevet et stort problem, fordi de spreder sig til naturområderne. Her kan de danne store bestande og derved fortrænge det vilde plante- og dyreliv.

Figur 3.5 Den arealmæssige andel af de kortlagte naturtyper med invasive arter. 0 %, 1-10 % og 10-25 % angiver hvor stor en andel af det kortlagte areal der vokser invasive arter på.

Figur 3.5 viser at der på områdets eneste sure overdrev vokser invasive arter på 10-25 % af arealet. Endvidere ses at der på klitheden og den tørre hede (2140 og 4030) vokser invasive arter på 1-10 % af arealerne. Figuren viser desuden at der på 60 % og 6 % af strandengene (1330) vokser invasive arter på hhv. 1-10 % og 10-25 % af arealerne.

Det kan konkluderes at invasive arter er en trussel på det sure overdrev (6230), strandengene (1330), klitheden (2140) og den tørre hede (4030).

Samlet beskrivelse af de terrestriske naturtyper

De terrestriske naturtyper har en meget begrænset udbredelse i habitatområdet Venø (i alt 26 ha). Det blev konstateret at afvanding ikke er noget problem på strandengene. Hydrologien på de to største strandenge er reguleret af konstruktioner. Formentlig har disse konstruktioner en gavnlig effekt på vandudvekslingen mellem Limfjorden og strandengene. Invasive arter blev konstateret på strandengene, og i begrænset omfang på de tørre dværgbuskesamfund (hederne). Det er hovedsageligt Rynket Rose som er et meget stort problem for især strandvolde og forland langs kysten, mens opvækst af Bjerg-Fyr er et begrænset problem for hederne der græsses. Strandengsarealerne og de tørre dværgbuskesamfund er sårbare overfor evt. ophør af græsning eller øvrige plejeforanstaltninger.

3.2. Beskrivelse af naturtilstanden i de marine naturtyper

3.2.1. Kystlaguner og strandsøer (1150)

Kystlaguner

I Vandrammedirektivets basisanalyse del II er det vurderet, at Limfjorden er meget påvirkelig over for effekten af tilførslen af overskud af næringsstoffer (Viborg Amt 2006). Overvågningsresultater fra både den nationale og regionale overvågning viser, at hele Limfjorden er påvirket af for store tilledninger af næringsstoffer fra land, i sær af kvælstof. (Limfjordsovervågningen 2005). Det medfører forøget opblomstring af planktonalger, hvilket nedsætter vandets klarhed og forringer

ålegræssets dybdeudbredelse, samt forøger risikoen for iltsvind ved bunden. Bundfaunaens sammensætning påvirkes ligeledes af eutrofieringen.

Strandsøer

Strandsøerne er mere eller mindre afsnøret fra Limfjorden og tilstanden i de enkelte, ofte små søer vil variere efter lokale forhold. Der er ikke datagrundlag for at vurdere tilstanden af strandsøerne i Venø habitatområdet. Der er givet tilladelse til put and take fiskeri i en strandsø dannet af en afsnøret fjordarm ved Bredalsvig Camping, Humlum. Aktivitetens eventuelle effekt på strandsøens tilstand er ikke dokumenteret.

Invasive arter

De mest dominerende alger i Limfjorden er indvandret i nyere tid, det drejer sig om Butblæret Sargassotang og Tvedelt Bændelalge (Limfjordsovervågningen 2006).

Sargassum muticum (Butblæret Sargassotang), en stor brunalge på op til 3 m i højden, er ikke naturligt forekommende i Limfjorden. Den er blevet introduceret i den engelske kanal ved import og udsætning af østers fra Japan (Naturrådet 2001). Den har bredt sig nord over og blev først set i Limfjorden i 1984. Den er hurtigvoksende, og kan true udbredelsen af de naturligt forekommende brunalgearter som for eks. Savtang, Sukkertang og Fingertang.

Dictyota dichotoma (Tvedelt Bændelalge) indvandrede til Limfjorden i 1940, og er nu den næst eller tredje almindeligste makroalge art (Naturrådet 2001 & Limfjordsovervågningen 2006).

Herudover er de to rødalger *Dasya baillouviana* (Dusktang) og *Heterosiphonia japonica* (Japansk Havlyng) nyindvandrede arter til Limfjorden (Limfjordsovervågningen 2006). Arterne blev fundet for første gang i Limfjorden i henholdsvis 2004 og 2005. Japansk Havlyng har udviklet sig invasivt i Norge efter indvandring i 1996. Det vurderes, at disse to arter har potentialet for at optræde invasivt i Limfjorden i nær fremtid.

Algesamfundet i Limfjorden er altså under stadig og kraftig forandring pga. nye fremmede arter (Limfjordsovervågningen 2006).

Crepidula fornicata (Tøffelsnegl) er udbredt specielt i Naturtype 1160, og lever af at filtrere planteplankton (Else Marie Platz pers. komm. & Naturrådet 2001). Den er derfor konkurrent til andre filtrerende arter, for eks. Blåmusling (Naturrådet 2001).

Yderligere introducerede arter kendt fra Limfjorden inkluderer Amerikansk Knivmusling og Asiatisk Søpung. Det er uklart hvorvidt stillehavsøsters vil etablere sig og udkonkurrere den naturlige bestand af Østers (Viborg Amt 2006).

Samlet konklusion for bevaringsstatus for naturtype 1150 i Natura 2000-område nr. 62 er, at naturtypen hvor den står i åben forbindelse med naturtype 1160 (kystlagune), er påvirket af store udledninger af næringssalte, der har forringet sigtddyden og ændret de biologiske forhold. For områdets strandsøer mangler der datagrundlag for at danne en foreløbig tilstandsvurdering.

Tabel 3.4. Invasive arter i naturtype 1150 (dog kun kystlagune), areal af naturtypen samt areal procent af naturtypen i Natura 2000-området.

Naturtype	Art	Areal (ha)	Areal (%)
1150	<i>Sargassum muticum</i> (butblæret sargassotang)	117	4
1150	<i>Crepidula fornicata</i> (tøffelsnegl)	117	4
1150	<i>Dictyota dichotoma</i> (tvedelt bændelalge)	117	4

3.2.2. Større lavvandede bugter og vige (1160)

Foreløbig trusselsvurdering

I Vandrammedirektivets basisanalyse del II er det vurderet, at Limfjorden er meget påvirkelig over for effekten af tilførslen af overskud af næringsstoffer (Viborg Amt, 2006). Overvågningsresultater fra både den nationale og regionale overvågning viser, at hele Limfjorden er påvirket af for store tilledninger af næringsstoffer fra land, i sær af kvælstof. (Limfjordsovervågningen 2005). Dette medfører forøget opblomstring af planktonalger, hvilket nedsætter vandets klarhed og forringer ålegræssets dybdeudbredelse, samt forøger risikoen for iltsvind ved bunden. Bundfaunaens sammensætning påvirkes ligeledes af eutrofieringen. Dele af Limfjorden er forurenede med tungmetaller og miljøfarlige stoffer (Viborg Amt, 2006) men eksakte data for Venø habitatområdet mangler, og den generelle viden om udbredelsen og effekten af miljøfarlige stoffer er sparsom. Fiskeri efter konsumfisk kan påvirke det alsidige fiskeliv i Limfjorden (Viborg Amt 2006 & Danmarks Miljøundersøgelser 2005). Anlæg af opdræt af muslinger forventes at stige i omfang og det er uafklaret hvor følsom Limfjorden er overfor disse anlæg (Viborg Amt, 2006).

Skrabning efter Blåmusling og Østers

Overvågning udført af Danmarks Fiskeriundersøgelser og i forbindelse med NOVANA (Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri 2004) viser at skrabning efter Blåmusling, specielt i naturtype 1160 indtil 3 m vanddybde, har flere kraftige effekter. Dels er der den umiddelbare effekt ved skrabning, at langt de fleste planter og dyr opfiskes eller dør. Dels påvirkes dyrelivet generelt, således at små hurtigt voksende arter favoriseres på bekostning af langsomt voksende arter. Der er endvidere en vedvarende effekt, da skaller og sten varigt fjernes fra bunden. Herved mister makroalger og dyr knyttet til fast substrat deres habitat.

Invasive arter

Se beskrivelse under naturtypen kystlaguner og strandsøer (1150).

Tabel 3.5. Invasive marine arter i Natura 2000-område 62 (Venø og Venø Sund), potentielt udbredelsesområde og dets procentvise areal af Natura 2000-området.

Naturtype	Art	Areal (ha)	Areal (%)
1160	<i>Sargassum muticum</i> (butblæret sargassotang)	2.791	96
1160	<i>Crepidula fornicata</i> (tøffelsnegl)	2.791	96
1150	<i>Dictyota dichotoma</i> (tvedelt bændelalge)	2.791	96

Samlet konklusion for bevaringsstatus for naturtype 1160 i Natura 2000-område nr. 62 er, at naturtypen er påvirket af store udledninger af næringssalte, der har forringet sigtddybden og ændret de biologiske forhold. Endvidere forårsager skrab efter muslinger skader på bundsubstratet og dertil knyttet biota.

Samlet beskrivelse af de marine naturtyper:

En foreløbig trusselsvurdering for de marine naturtyper i Natura 2000-område nr. 62 kan udmøntes i at de åbne vandområder er følsomme overfor næringsstoffbelastning, og fremstår grundet en sådan påvirkning i dag med en forringet vandkvalitet. Der mangler data til at vurdere strandsøernes tilstand. Flere invasive arter optræder i naturtyperne, herunder Butblæret Sargassotang, Tvedelt Bændelalge, og Tøffelsnegl. Butblæret Sargassotang er hurtigvoksende, og kan true udbredelsen af de naturligt forekommende brunalgearter som for eks. Savtang, Sukkertang og Fingertang.

Tøffelsneglen er føde konkurrent til blåmuslingen og kan hvor den optræder i stort antal forringe udbyttet for muslingefiskeriet og opdrættet. Miljøfarlige stoffer optræder lokalt i Limfjorden i for høje koncentrationer, men data fra Venø Natura 2000-området er ikke tilgængelige. Muslingefiskeri og fiskeri efter konsumfisk påvirker bundens struktur og dyresammensætningen i området, også fiskeri der foretages i områder tilstødende Natura 2000-området. Fremtidigt muslingeopdræt i området vil muligvis påvirke området negativt.

3.3. Beskrivelse af Arter

Spættet Sæl

Bestand: Arten har kun én fast dagrasteplads inden for området, Bradser Odde. Thy Statsskovdistrikt optæller arten hvert år i august (tabel 3.6). Tal for 2002, 2003 og 2005 er gennemsnit af tre optællinger foretaget i august. Der blev ikke talt i 2004.

Tabel 3.6 Antal rastende sæler observeret i Natura 2000-området under flytællinger af Limfjordens sæler i perioden 1997-2005.

Rasteplads	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2005
Bradser Odde	52	55	145	110	147	66	5	16

Foreløbig trusselsvurdering: Forstyrrelse af arten på rastepladserne i yngletiden juni/juli er formentlig den største trussel. Forstyrrelsens omfang vurderes begrænset (Anton Linnet, Thy Statsskovdistrikt, pers. komm.).

Potentielt levested: Potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet og inkluderer alle de dele af habitatområdet, der udgøres af habitattype 1160 (Større, lavvandede bugter og vige), i alt 2791 ha. Den lavvandede Nørskov Vig antages kun i mindre grad at have betydning som fourageringsområde og er ikke medregnet. Da hele arealet af habitattype 1160 er kortlagt som egnet levested for spættet sæl er der ikke udarbejdet kortbilag over biotoper som i fremtiden kan øge det egnede areal.

Stavsild

Bestand: Stavsilden har ingen fiskerimæssig betydning, og der foreligger ingen statistikker for fangsten af Stavsild i Limfjorden. Stavsilden er dog fanget i Limfjorden under forsøgsfiskeri (Hoffmann 2005). Bestandsstørrelsen er ukendt.

Foreløbig trusselsvurdering: De væsentligste trusler mod Stavsilden vurderes generelt at være: Fiskeri, eutrofiering i vandløb og fjorde, udledning af surt vand og okker fra drænedede arealer samt dårlige fysiske forhold i vandløbene. Kendskabet til Stavsildens specifikke krav er dog mangelfuldt, og truslerne mod stavsilden i Natura 2000-område 62 lader sig derfor ikke nærmere vurdere.

Potentielle levesteder: Potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet. Stavsilden vurderes at kunne opholde sig i hele Natura 2000-området, i alt 2791 ha.

Lysbuget knortegås

Bestand: De Lysbugede Knortegæs der overvintrer i Danmark og Holland yngler på Svalbard og Nordøstgrønland. Bestanden har efter en voldsom tilbagegang siden starten af århundredet været stigende gennem den sidste årrække. I 1966-67 blev bestanden opgjort til kun 1.600 fugle, i begyndelsen af 1980'erne var der 3.500 fugle. Bestanden steg langsomt op gennem 1990'erne med 4.000-5.800 i begyndelsen, og den nåede 6.600 i vinteren 2001 (Denny et al. 2004). Om efteråret opholder 50-75 % af bestanden sig i Danmark, resten i Lindisfarne i det nordøstlige England. I gen-

nem 1960'erne vurderes det, at den samlede europæiske bestand af Lysbuget Knortegås opholdt sig ved Nissum Fjord. Lokalitetens værdi for denne gåseart har været faldende siden (Clausen & Percival 1998). Lysbuget Knortegås lever udelukkende af planteføde. I efterårs- og vinterperioden fourageres der på vandplanter og makroalger i lavvandede fjordområder, men skifter i løbet af sen vinteren oftest til at græsse på strandenge (Pihl et al. 2003). Inden for Natura 2000-område nr. 62 har det i forbindelse med denne basisanalyse ikke været muligt at fremskaffe data, der belyser artens forekomst ved fuglebeskyttelsesområdernes udpegning i 1982. Som det fremgår af tabel 3.7. er der indikationer på at antallet af rastende fugle inden for området har været stigende i perioden 1992-2003, og antallet er på højde med det der registreres ved Nissum Fjord. Det er derfor tydeligt at område nr. 62 i visse perioder har stor betydning som rastelokalitet for Lysbuget Knortegås.

Tabel 3.7. Det maksimale antal af rastende Lysbuget Knortegås inden for Natura 2000-område nr. 62. Data fra 1992-2003 stammer fra DMU, data fra 2004-2006 stammer fra DOFbasen.

1992-1997	1998-2003	2004-2006
310	580	300

Foreløbig trusselsvurdering: Det er af afgørende betydning at områdets værdi som rastelokalitet for Lysbuget Knortegås sikres. Lysbuget Knortegås kræver uforstyrrede fourageringsområder om foråret (Pihl et al. 2003). Det bør derfor sikres at raste- og overnatningspladser friholdes for forstyrrelser i forårsmånederne.

Potentielle levesteder: Potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet. Medtaget er de åbne vandflader samt enge og dyrkede arealer. I alt vurderes det samlede potentielle levested at udgøre ca. 203 ha.

Hvinand

Bestand: De danske Hvinænder tilhører den nordvest- og centraleuropæiske bestand der i 2002 blev opgjort til 400.000 fugle, og de årlige tællinger viser, at bestanden på daværende tidspunkt var stigende. I 2000 blev den danske bestand opgjort til ca. 64.000 fugle, ved optællingen i 1987-1992 lå bestanden på 41.000-65.000 fugle, og det vurderes, at bestanden af Hvinand har været stigende gennem 1990'erne (Pihl et al. 2003). I forbindelse med denne basisanalyse har det ikke været muligt at fremskaffe data der på tilfredsstillende vis belyser artens forekomst inden for område nr. 62 i gennem en længere årrække. Sidst i 1980'erne (1987-1989) viste optællinger, at antallet af rastende fugle i Venø området var 145-272 (Falk & Brøgger-Jensen 1990). I forbindelse med DOF's caretaker-projekt er der i 2004 optalt maksimalt 495 rastende Hvinænder, i 2005 1.013 fugle, og i 2006 745 rastende Hvinænder (DOF). Dette antal ligger langt fra det der tilsyneladende blev registreret i 1983 hvor der var 15.000 rastende Hvinænder i område nr. 62 (Miljø- og Energiministeriet 1995).

Foreløbig trusselsvurdering: I forbindelse med denne basisanalyse har det ikke været muligt at fremskaffe tilfredsstillende data for Hvinand inden for Natura 2000-område nr. 62. Det vurderes dog, at artens fouragerings-, raste- og overnatningslokaliteter skal sikres for at Hvinand har de bedste betingelser inden for område nr. 62.

Potentielle levesteder: Potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet og vurderes at være sammenfaldende med Toppet - og Stor Skallesluger. Medtaget er Nørskov Vig og de kystnære vandområder omkring Venø. I alt vurderes det samlede potentielle levested at udgøre ca. 616 ha.

Toppet skallesluger

Bestand: Den nordvest- og centraleuropæiske bestand af Toppet Skallesluger har siden 1974 været stigende, og ved den seneste opgørelse blev det vurderet, at bestanden var på 170.000 fugle. Den danske bestand af rastende fugle er i samme periode faldet fra 11.700-19.600 i 1968-

1973 til 10.100 ved den seneste opgørelse i 2000 (Pihl et al. 2003). I forbindelse med denne basisanalyse har det kun været muligt at fremskaffe tilfredsstillende data for de seneste år (2004-2006) indenfor område N62. Sidst i 1980'erne (1987-1989) viste optællinger, at antallet af rastende fugle i Venø området var 145-272. I forbindelse med DOF's caretaker-projekt er der i 2004 optalt maksimalt 412 rastende stor skallesluger, i 2005 925 fugle, og i 2006 338 rastende Toppede Skalleslugere (DOF). Til sammenligning blev der i 1983 tilsyneladende registreret 1.000 rastende Toppede Skalleslugere i område nr. 62 (Miljø- og Energiministeriet 1995).

Foreløbig trusselsvurdering: På baggrund det meget ufuldstændige datamateriale er det ikke muligt konkret at udtale sig om evt. trusler for Toppet Skallesluger inden for Natura 2000-område nr. 62. Det vurderes dog, at artens fouragerings-, raste- og overnatningslokaliteter skal sikres for at toppet skallesluger har de bedste betingelser inden for område nr. 62.

Potentielle levesteder: Potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet og vurderes at være sammenfaldende med Hvinand og Stor Skallesluger. Medtaget er Nørskov Vig og de kystnære vandområder omkring Venø. I alt vurderes det samlede potentielle levested at udgøre ca. 616 ha.

Stor skallesluger

Bestand: Den nordvest- og centraleuropæiske bestand af Stor Skallesluger blev i 2002 opgjort til 250.000 fugle, og den har siden 1988 været stigende. Landsdækkende danske midvintertællinger synes at vise en aftagende tendens de seneste 30 år. Der blev således registreret 15.900-28.200 fugle i perioden 1969-1973 dette antal var i 2000 faldet til 13.600. Da Stor Skallesluger især registreres i hårde vintre kan milde vintre være medvirkende til de lavere tal i visse år (Pihl et al. 2003). I forbindelse med denne basisanalyse har det kun været muligt at fremskaffe tilfredsstillende data for de seneste år (2004-2006) indenfor område N62. Sidst i 1980'erne (1987-1989) viste optællinger, at antallet af rastende fugle i Venø området var 145-272. I forbindelse med DOF's caretaker-projekt er der i 2004 optalt maksimalt 52 rastende stor skallesluger, i 2005 125 fugle, og i 2006 160 rastende store skalleslugere (Dansk Ornitologisk Forening). Til sammenligning blev der i 1983 tilsyneladende registreret 1.000 rastende toppede skalleslugere i område nr. 62 (Miljø- og Energiministeriet 1995).

Foreløbig trusselsvurdering: På baggrund det meget ufuldstændige datamateriale er det ikke muligt konkret at udtale sig om evt. trusler for Stor Skallesluger inden for Natura 2000-område nr. 62. Det vurderes dog, at artens fouragerings-, raste- og overnatningslokaliteter skal sikres for at sikre stor skallesluger de bedste betingelser inden for område nr. 62.

Potentielle levesteder: Potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet og vurderes at være sammenfaldende med Hvinand og Toppet Skallesluger. Medtaget er Nørskov Vig og de kystnære vandområder omkring Venø. I alt vurderes det samlede potentielle levested at udgøre ca. 616 ha.

Klyde

Bestand: Den vesteuropæiske bestand af Klyde blev i 2002 opgjort til 73.000 ynglepar, og det vurderes, at den har været stigende de seneste årtier. Den danske bestand viser den samme tendens i bestanden som blev opgjort til 3.300-4.700 par i 1978-81 og til 5.000 par i 1998. Den danske bestand har vist en mindre stigning i perioden, om end fuglene er blevet koncentreret på færre ynglelokaliteter (Pihl et al. 2003) I forbindelse med denne basisanalyse har det ikke været muligt at fremskaffe data der på tilfredsstillende vis belyser artens forekomst inden for område nr. 62. I slutningen af 1980'erne ynglede der 3-5 par Klyder på Venø (Falk & Brøgger-Jensen 1990). Dette er den seneste opgørelse af klydebestanden.

Foreløbig trusselsvurdering: Det vides ikke hvor og med hvor mange par Klyden yngler i Nørskov Vig området på nuværende tidspunkt. Det er derfor vanskeligt at komme med en vurdering af trusler mod arten. Antallet af ynglende Klyder inden for fuglebeskyttelsesområderne undersøges i forbindelse med NOVANA programmet i 2007.

Potentielle levesteder: Potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet. Der er medtaget strandengsarealer ved Nørskov Vig. Arealet af det potentielle levested vurderes at udgøre ca. 196 ha.

Dværgterne

Bestand: Den europæiske bestand af Dværgterne blev i 1997 opgjort til ca. 37.000 ynglepar, og det vurderes at bestanden har været i fremgang siden 1970erne. Den danske bestand er siden 1960erne reduceret fra 600-900 par til 400-600 par i 1990erne, der var således 470 par i 2000. Arten yngler i større eller mindre kolonier på åbne vegetationsløse sandstrande. Årsagen til tilbagegangen i den danske ynglebestand skyldes formentlig den stærkt øgede rekreative udnyttelse af dværgternernes ynglelokaliteter med deraf følgende forstyrrelser af de ynglende fugle (Pihl et al. 2003). I forbindelse med denne basisanalyse har det ikke været muligt at fremskaffe data der på tilfredsstillende vis belyser artens forekomst inden for område nr. 62. I slutningen af 1980erne yngede der 6 par Dværgterne på Venø i 1989 (Falk & Brøgger-Jensen 1990). Hvorledes bestanden har udviklet sig siden vides ikke.

Foreløbig trusselvurdering: Det vides ikke hvor og med hvor mange par Dværgternene yngler i Nørskov Vig på nuværende tidspunkt. Det er derfor vanskeligt at komme med en vurdering af trusler mod arten. Antallet af ynglende Dværgterne inden for fuglebeskyttelsesområderne undersøges i forbindelse med NOVANA programmet i 2006.

Potentielle levesteder: Potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet. Der er medtaget åbne vandflader som fourageringsområder samt egnede rastelokaliteter på strandengsarealer. Arealet af det potentielle levested vurderes at udgøre ca. 2.899 ha.

4. Modsatrettede interesser

Modsatrettede interesser som kan gøre sig gældende for Venø og Venø Sund Natura 2000-området.

1. Afgræsning af strandenge i forhold til engfuglene.
2. Forvaltning af skarver i forhold til fiskeri.
3. Rekreativ udnyttelse i forhold til forstyrrelse af dyreliv.
4. Muslingeskrab i forhold levevilkår for bunddyr.

5. Naturforvaltning og pleje

I kortmaterialet kan det ses hvilke områder der er tegnet MVJ-aftaler på.

5.1.1. Tidligere plejeindgreb

Ingen.

5.1.2. Nuværende plejeindgreb

Ingen.

6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper

6.1. Terrestriske naturtyper

Ud over de naturtyper der er på udpegningsgrundlaget, er der ved Amtets kortlægning i 2005 fundet en række habitatnaturtyper, som kan ses i tabel 6.1. Det bør overvejes at medtage disse naturtyper på udpegningsgrundlaget til Natura 2000-område 62.

*Tabel 6.1. Naturtyper som er kortlagt i Natura 2000-område nr. 62, men som ikke på nuværende tidspunkt er på udpegningsgrundlaget. *Prioriteret naturtype. 3)Data stammer fra NOVANA kortlægning (2004-05). Naturtyperne kan ses i kortmaterialet.*

Nr.	Naturtype	Forekomster	Areal (ha)	Kilde
2140	* kystklitter med dværgbuskvegetation	1	1,3	3)
6210	Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund	1	0,8	3)
6230	* Artsrig overdrev eller græshede på mere eller mindre sur bund	1	0,5	3)

7. Manglende viden og yderligere Vidensbehov

Beskrivelse af naturtilstanden i de akvatiske naturtyper

Indenfor habitatområdet findes en række mindre søer og vandhuller som Ringkjøbing Amt ikke har kortlagt. Amtet kan derfor ikke på det manglende datagrundlag vurdere om søerne eventuelt skal indgå som udpeget naturtype.

Data til belysning af forekomsten af internationale beskyttede fuglearter

For de fleste af de syv fuglearter (undt. Lysbuget Knortegås) der er medtaget på udpegningsgrundlaget, bør det sikres at der indsamles data der i tilstrækkelig omfang belyser disse internationalt beskyttede fuglearters forekomst inden for området. Specielt for de to ynglefuglearter er datagrundlaget helt utilstrækkeligt til at kunne foretage vurderinger af udbredelse og evt. trusler. Viden om arternes forekomst og krav til yngle- og rasteforhold er af afgørende betydning for at kunne udføre en forsvarlig administration af de udpegede EF-fuglebeskyttelsesområder.

8. Kortbilag

Kort over naturtyper og arters udbredelse kan ses i kortmaterialet.

9. Kildehenvisning

Clausen, P. & Percival, S.M. (1998): Changes in Distribution and Habitat Use of Svalbard Light-Bellied Brent Geese *Branta bernicla hrota* 1980-95: Driven by *Zostera* Availability? In: Mehlum, F.,

Black, J. & Madsen, J.: Research on Arctic Geese. Proceedings of the Svalbard Goose Symposium, Oslo, Norway, 23-26 September 1997. - Norsk Polarinstitutt Skrifter 200: 245-268.

Dansk Ornitologisk Forening (2006). (<http://www.dofbasen.dk/>).

Denny, M.J.H, Clausen, P., Percival, S.M., Anderson, G.Q.A., Koffijberg, K. & Robinsom, J.A. (2004). Light-bellied Brent Goose - *Branta bernicla hrota*. East Atlantic population in Svalbard, Greenland, Franz Josef Land, Norway, Denmark the Netherlands and Britain 1960/61 – 2000-01. Waterbird Review Series, The Wildfowl & Wetlands Trust/Joint Nature Conservation Committee, Slimbridge.

Falk, K. & Brøgger-Jensen, S. (1990). Fuglene i internationale beskyttelsesområder i Danmark – en undersøgelse af fuglelivet i de danske Ramsar- og EF-fuglebeskyttelsesområder 1987-1989. Ornith Consult rapport til Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

Foverskov (2004). Dokumentation for fremstilling af kort over marine naturtyper i habitatområderne. Rapport, Skov og Naturstyrelsen.

Fredshavn, J. (2004): Teknisk anvisning til kortlægning af terrestriske naturtyper (TA-N3 version 1.01). Fagdatacenter for Biodiversitet og Terrestriske Naturdata, Danmarks Miljøundersøgelser.

Hoffmann, E. (2005): Fisk, fiskeri og Epifauna. Limfjorden 1984 – 2004. DFU-rapport 147-05. Danmarks Fiskeriundersøgelser, Charlottenlund.

Limfjordsovervågningen, 2005. Vandmiljø i Limfjorden 2004. Udgivet af Limfjordsovervågningen bestående af Ringkjøbing, Viborg og Nordjyllands amter. Rapporten kan downloades fra <http://www.limfjord.dk/rapporter>.

Limfjordsovervågningen, 2006. Nye rødalgearter i Limfjorden. Upubliceret notat forfattet af Martha Laursen, Ringkjøbing Amt.

Miljø- og Energiministeriet (1995). EF-fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder. Kort og områdebeskrivelser. Skov- og Naturstyrelsen.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, 2004. Muslingeudvalget. Rapport. II Beskrivende afsnit samt bilag.

Naturrådet 2001. Invasive arter og GMO'er - nye trusler mod naturen. Temarapport nr. 1.

Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Madsen, J. & Bregnballe, T. (2003). Bevaringsstatus for fuglearter omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. Faglig rapport fra DMU, nr. 462.

Skov og Naturstyrelsen Natura 2000 database (<http://www2.skovognatur.dk/natura2000/database/>)

Skov og Naturstyrelsen (2004). Gennemsnitlige afsætninger på kommuneniveau for 2000, 2003 og 2004 beregnet med DEHM-REGINA. Downloaded fra:
http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/78C70731-71A2-40B6-B611-2F1340CB922A/14950/Bilag_1.pdf.

Skov og Naturstyrelsen (2005). Harmoniserede tålegrænser. Opdatering af 15. december 2005. Downloaded fra: <http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/78C70731-71A2-40B6-B611-2F1340CB922A/14951/Ammoniakmanual02122005.pdf>.

Thy Statsskovdistrikt. Upublicerede data vedrørende forekomster af spættet sæl i Limfjorden fra flytællinger.

Venø Præstegård (1971). Fredning af Vejsbjerge, Venø, deklaration af 6. nov. 1971. Venø Præstegård, nr. 5540.

Viborg Amt (2006). Basisanalysen del II. (<http://www.miljo.viborgamt.dk/sw52207.asp>).

Tillæg om ny viden til Natura 2000-basisanalyse for Venø og Venø Sund (Natura 2000-område nr. 62).

Tillægget gælder både for basisanalyser for lysåbne naturtyper og arter samt for skovbasisanalyser.

Natura 2000-planerne bygger på den eksisterende viden om naturforholdene. Denne viden er områdevis blevet opgjort i basisanalyserne for hhv. Natura 2000-skovplanlægning, Natura 2000-havplanlægning samt Natura 2000-planlægning for øvrige arealer. Basisanalyserne, der udgør en del af den færdige plan for Natura 2000-området, blev offentliggjort i 2007 og kan ses på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](http://www.blst.dk/Natura2000plan) (www.blst.dk/Natura2000plan).

Dette tillæg opsummerer den viden, der – ud over basisanalysens – supplerende indgår som grundlag for Natura 2000-planen. Tillægget er opbygget med et indhold og en struktur, der svarer til basisanalysens opbygning

For nogle områder er der på baggrund af basisanalysen eller overvågningsdata mv. foretaget ændringer i udpegningsgrundlaget. Det gældende udpegningsgrundlag kan ses i figur 2 i naturplanen. I det tilfælde at nye arter er tilføjet udpegningsgrundlaget er vurderinger af deres levestedsareal opgjort i dette bilag.

Siden færdiggørelsen af basisanalyserne er der i nogle områder foretaget kortlægning af yderligere naturtyper, skovnaturtyper på ikke-fredskovspligtige arealer og/eller en genkortlægning af i første omgang oversigtligt kortlagte arealer. De ny- eller genkortlagte arealer har bidraget med ny viden af betydning for Natura 2000-planerne.

Der er foretaget nye overslagsberegninger af den luftbårne kvælstofdeposition til de kortlagte naturtyper. Beregningerne omfatter nu alle kortlagte arealer af både lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.

I nogle områder er der endvidere sket væsentlige ændringer i driften, igangsat naturgenopretningsprojekter el.lign. siden færdiggørelsen af basisanalyserne.

1. BESKRIVELSE AF OMRÅDET

Områdets afgrænsning er uændret, og områdets overordnede naturindhold er uændret. Under den seneste kortlægningsrunde i 2007-08 er der suppleret med yderligere kortlagte kystnære arealer nær Humlum.

2. TILFØJELSER TIL UDPEGNINGSGRUNDLAGET

I basisanalysens afsnit 6 er omtalt væsentlige nyopdagede eller nyindvandrede forekomster af arter eller naturtyper, der ikke var en del af områdets oprindelige udpegningsgrundlag. Der er desuden fremkommet yderligere oplysninger om naturtyper og arter i forbindelse med overvågning og kortlægning udført 2006-2008. Disse arter og naturtyper er vurderet i forbindelse med en revision af udpegningsgrundlaget. Det aktuelle udpegningsgrundlag fremgår af figur 2 i naturplanen – og af [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#).

Følgende naturtyper: Rev (1150), klithede (2140), kalkoverdrev (6210) og surt overdrev (6230) er tilføjet det oprindelige udpegningsgrundlag.

3. NYE DATA OM NATURTYPER OG ARTER

Første runde af kortlægningen af EF-habitatområdernes naturtyper blev foretaget i perioden 2004-2005. I første omgang blev kun 18 lysåbne naturtyper samt skovnaturtyper på fredskovspligtige arealer kortlagt. I løbet af 2007 og 2008 er der foretaget kortlægning af flere lysåbne naturtyper, og der er kortlagt skovnaturtyper på ikke-fredskovspligtige arealer. Endelig er der foretaget genkortlægning eller nykortlægning af en række områder, som kun blev kortlagt oversigtligt/stikprøvevist i første runde.

Nye data om areal og antal forekomster af naturtyper og arter i dette Natura 2000-område fremgår af nedenstående tabel 1 og 2.

Data om ny-/genkortlagte naturtyper er medtaget såfremt der er tale om nykonstaterede naturtyper på udpegningsgrundlaget eller såfremt der er væsentlige ændringer i forhold til oplysningerne i basisanalysens afsnit 2 eller 6. Data om nykonstaterede arter er medtaget såfremt de indgår i udpegningsgrundlaget og såfremt der er tale om nye oplysninger i forhold til basisanalysens afsnit 6.

Nr.	Naturtype	Regi- streret areal (ha)	Antal fore- komster	Kilde
Marine naturtyper				
1170	Rev	?	?	
Terrestriske naturtyper				
1330	Strandeng	27,2	8	2+3)
2130	Grå/grøn klit	1,5	1	2+3)
2140	Klithede	2,1	2	2+3)
4030	Tør hede	5,8	2	2+3)
6210	Kalkoverdrev	1,0	1	2+3)
6230	Surt overdrev	0,5	1	2)

Tabel 1. Opdaterede data om nye eller genkortlagte naturtyper i habitatområde nr. 55. Data stammer fra 1) NOVANA-overvågningsprogrammet (2004-2008) samt Ringkøbing Amts overvågning i perioden 1988-2006. 2) Naturtypekortlægning 2004-05 (NOVANA/DEVANO). 3) Genkortlægning, supplerende kortlægning 2007-08 (DEVANO). Kortlægningsdata for naturtyperne (ekskl. vandnaturtyper) kan ses på www.vandognatur.dk.

4. SUPPLERENDE TRUSSELSVURDERING

I basisanalysen blev der præsenteret en trusselvurdering og tilstandsdata for de forskellige naturtyper og arter. Hvad angår de ny- og genkortlagte naturtyper vurderes disse forhold at være afspejlet i henholdsvis struktur- og artstilstand, som kan ses på [By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside](#). Struktur- og artstilstand udgør tilsammen naturtilstanden, som fremgår af figur 4 i naturplanen. De registrerede data (strukturparametre og artslistes) for de enkelte forekomster kan endvidere ses i den fællesoffentlige naturdatabase på www.naturdata.dk.

Ud over basisanalysens opgørelse af trusler mod områdets naturindhold er der nedenstående tilføjelser og ændringer.

4.1 Belastning af naturområder med luftbåret kvælstof

Kvælstof og fosfor er fra naturens hånd begrænsende næringsstoffer for mange økosystemer. Når et naturområde belastes med ekstra næringsstoffer (eutrofieres), fører det til ændret arts-sammensætning, fordi konkurrencetærke og kraftigt voksende plantearter (som f.eks. *stor nælde*, *blåtop* og *vild kørvel*) bliver begunstiget på bekostning af lavtvoksende og konkurrence-svage plantearter (såkaldte nøjsomhedsarter).

Eutrofieringen kan blive så kraftig, at naturtypernes tålegrænse bliver overskredet. Resultatet bliver, at flere af de karakteristiske nøjsomhedsarter forsvinder, og naturtypernes tilstand

ændres. Selv små ekstra tilførsler af næringsstoffer kan på sigt føre til ændret artssammensætning. Eutrofiering af naturområder kan ske i form af direkte tilførsel af gødning eller indirekte i form af f.eks. kvælstofdeposition fra luften eller jordfygning fra marker.

Eutrofiering af terrestriske naturarealer kan påvises på flere måder, f.eks. ved forekomst af negative strukturer (f.eks. dominans af *blåtop* på tørre heder), mange plantearter med tilpasning til at vokse på næringsrig jordbund eller ved at måle eller modelberegne nedfald af kvælstof fra luften.

Eutrofiering som trussel kan være meget vanskelig at observere ved tilsyn eller registrering.

Tålegrænser

For de naturtyper, der danner udpegningsgrundlag for Natura 2000-området, er der fastsat tålegrænseintervaller, som fremgår af tabel 3.

Tålegrænse: Følsomheden af et naturområde over for en (forøget) tilførsel af forsurende eller eutrofierende stoffer kan beskrives i form af tålegrænser, der angiver "*den belastning, hvorunder væsentlige skadelige effekter på økosystemet ikke vil forventes, vurderet ud fra den bedste tilgængelige viden*". Empirisk baserede tålegrænser for en række forskellige naturtyper er blevet fastsat af UN/ECE (Skov- og Naturstyrelsen 2003).

1) UN/ECE er FN's Økonomiske Komité for Europa. Tålegrænserne (critical loads) fastsættes i Arbejdsgruppen vedr. effekter af konventionen om langttransporterede luftforurening (www.unece.org/env/wge) i forbindelse med det internationale samarbejdsprogram vedr. modellering og kortlægning af tålegrænser, baggrundsbelastning, effekter, risici og udviklingstendenser for luftforurening

Naturtype	Tålegrænse Kg N/ha
1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand	- 1
1130 Flodmundinger	30-40
1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe	- 1
1150 Kystlaguner og strandsøer	30-40
1160 Større lavvandede bugter og vige,	30-40
1170 Rev	- 1
1180 Boblerev	- 1
1330 Strandenge	30-40
1210 Strandvold med enårige planter	- 1
1220 Strandvold med flerårige planter	- 1
1230 Kystklint/klippe	15-25
1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter på mudder og sand	30-40
1320 Vadegræssamfund	30-40
1330 Strandenge	30-40
1340 Indlandssaltenge	30-40
2110 Forstrand og begyndende klitdannelser	10-20 ₂

2120 Hvide klitter og vandremiler	10-20 ₂
2130 Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)	10-20 ₂
2140 Kystklitter med dværgbuskvegetation (klihede)	10-20 ₂
2160 Kystklitter med havtorn	10-20 ₂
2170 Kystklitter med gråris	10-20 ₂
2180 Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter	10-20 ₂
2190 Fugtige klitlavninger	10-25 ₄
2250 Kystklitter med enebær	10-20 ₂
2310 Indlandsklitter med lyng og visse	10-20 ₂
2320 Indlandsklitter med lyng og revling	10-20 ₂
2330 Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene	10-20 ₂
3110 Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)	5-10
3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden	5-10
3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger	5-10
3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks	- ₁₁
3160 Brunvandede søer og vandhuller	5-10
3260 Vandløb med vandplanter	- ₁
3270 Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter	- ₁
4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyng	10-25
4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)	10-20
5130 Enekrat på heder, overdrev eller skrænter	15-25 ₅
6120 Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation på kalkholdigt sand	15-25
6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (vigtige orkidélokalteter)	15-25
6230 Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund	10-20
6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop	15-25 ₆
7110 Aktive højmoser	5-10
7120 Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse	5-10
7140 Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand	10-15 _{3,7}
7150 Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tørv	10-15 _{3,7}
7210 Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe	15-25
7220 Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand	15-25 ₈
7230 Rigkær	15-25 ₃
9110 Bøgeskove på morbund uden kristtorn	10-20 _{2,10}
9120 Bøgeskove på morbund med kristtorn	10-20 _{2,10}
9130 Bøgeskove på muldbund	10-20 _{2,10}
9150 Bøgeskove på kalkbund	10-20 _{2,10}
9160 Egeskove og blandeskove på mere eller mindre rig jordbund	10-20 _{2,10}
9170 Vinteregeskove i østlige (subkontinentale) egne	10-20 _{2,10}
9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund	10-20 _{2,10}
91D0 Skovbevoksede tørvemoser	10-20 _{2,10}
91E0 Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld	10-20 _{2,10}

¹ Tålegrænsen for atmosfærisk belastning er ikke relevant, idet naturtyperne er naturligt kvælstofrige, ufølsomme for atmosfærisk tilførsel, eller forventes at modtage det største bidrag fra andre kilder, fx grundvand eller overfladenær afstrømning.

² Tålegrænsen for beskyttelse af laver (10 – 15 kg N ha⁻¹år⁻¹) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme laver på lokaliteten ønskes beskyttet.

³ Tålegrænsen for højmoser (5 – 10 kg N ha⁻¹år⁻¹) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme højmoserarter på lokaliteten ønskes beskyttet.

⁴ Tålegrænsen for oligotrofe søer (5 – 10 kg N ha⁻¹år⁻¹) benyttes for småsøer i klitlavninger.

⁵ Tålegrænsen for heder (10 – 20 kg N ha⁻¹år⁻¹) anvendes, hvis dværgbuske (lyng mv.) er

hyppige.

⁶ Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fersk natureng, der kan være mere kvælstoffølsom.

⁷ Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fattigkær, der har tålegrænse i intervallet 10 – 20 kg N ha⁻¹år⁻¹

⁸ Naturtypen omfatter også palludellavæld, der forventes at have tålegrænser i den lave ende af intervallet.

⁹ Baseret på tålegrænsen for laver.

¹⁰ Tålegrænsen bør modelberegnes. En modelberegning kan give lavere tålegrænser, ned til 7 kg N ha⁻¹år⁻¹

¹¹ Mange søer og vandhuller er eutrofieret som følge af næringstilførsel fra andre kilder. For de rene, ikke eutrofierede søer af type 3150 kan tålegrænsen for de øvrige søtyper på 5-10 kg N ha⁻¹år⁻¹ bruges, hvis søen er kvælstofbegrænset.

Tabel 2. Tålegrænser for terrestriske naturtyper i habitatområdet (Skov- og Naturstyrelsen 2005)

Som det fremgår af tabel 2, er det særligt de fem klit, hede og overdrevsnaturtyper, der hører til de kvælstoffølsomme naturtyper med tålegrænser på 10-20 kg N/ha/år.

N-deposition og overskridelse af tålegrænser

Kvælstofdepositionen til danske land- og vandområder kommer fra en lang række danske og udenlandske kilder, primært husdyrproduktion (ammoniak) og forbrændingsprocesser (kvælstofoxider). I Jylland og på Fyn stammer ca. 60 % af kvælstofdepositionen fra husdyrproduktion, mens det på Sjælland og Bornholm drejer sig om ca. halvdelen eller under halvdelen (Danmarks Miljøundersøgelser 2005). De gennemsnitlige tal dækker dog over store lokale variationer afhængig af den lokale husdyrtæthed og ruheden af naturområderne. I forhold til husdyrproduktionen er staldanlæg uden ammoniakbegrænsende teknik typisk den største kilde til landbrugets ammoniakfordampning.

I tabel 3 er den gennemsnitlige afsætning af kvælstof opgivet som kommunevise gennemsnit af NH_y og NO_x for 2006 (DMU).

Kommune	NH _y (kg N/ha)	NO _x (kg N/ha)	Total N (kg N/ha)	Heraf stammende fra danske kilder (%)
Struer	8	6	15	33 %
Lands gennemsnit	8	9	17	33 %

Tabel 3. Baggrundsbelastningen (i afrundede kg N/ha/år) i de kommuner, som Natura 2000-området ligger inden for. Kvælstofdepositionen er angivet som kommunevise gennemsnit af hhv. NH_y (ammoniak og ammonium, primært fra husdyrproduktion), NO_x (kvælstofoxider, salpetersyre og nitrat (fra transport, energiproduktion og industri) og total N (samlet tør- og våddeposition). DMU, 2006.

Det gennemsnitlige kvælstofnedfald i Struer kommune, hvori Natura 2000-området ligger, er 15 kg N/ha/år, hvilket er lidt lavere end landsgennemsnittet. Det lave nedfald af NO_x'er – der overvejende stammer fra transport, energiproduktion og industri – er begrundelsen herfor.

Overslagsberegning af den lokale kvælstofbelastning

Da husdyrbrug ikke ligger jævnt fordelt i landskabet, vil kvælstofbelastningen af et naturområde variere alt efter om der ligger husdyrbrug tæt på naturområdet, eller der slet ikke er husdyrbrug i nærområdet. Hertil kommer, at afsætningen af kvælstof på forskellige overfladetyper varierer i forhold til ruheden. Der er f.eks. stor forskel på, hvor meget der afsættes på en skov (med stor ruhed og dermed med stor afsætnings-overflade) og på en lysåben eng (med lavere ruhed og mindre afsætnings-overflade). Der er derfor foretaget en korrektion af de kommunevise gennemsnitstal i forhold til lokal husdyrtæthed og til forskellige naturtypers ruhed inden for Natura 2000-området. Ruheden af naturarealerne er vurderet på baggrund af den vedplantedækning, som er registreret ved kortlægningen

Korrektionen er foretaget ved hjælp af en metode beskrevet i Ammoniakmanualen (Skov- og Naturstyrelsen, 2003) opdateret som beskrevet i boksen nedenfor. Der er ikke tale om en eksakt beregning, men om en forholdsvis grov overslagsberegning, der dog giver en indikation af om, og i givet fald hvor meget tålegrænserne er overskredet for de forskellige naturtyper. Derfor kan overslagsberegningerne ikke direkte indgå i myndighedsbehandling af N-belastning fra konkrete husdyrbrug/virksomheder

Overslagsberegningerne viser, at kvælstofnedfaldet på alle naturområderne i Natura 2000-område nr. 62 ligger mellem 10 og 15 kg N/ha/år alt afhængig af den lokale husdyrtæthed og naturområdernes overfladeruhed.

Naturtype	Tålegrænse-interval kg N/ha/år	Kvælstofafsætning overslag (kg N/ha/år)		
		10-15	15-20	20-25
Strandeng (1330)	30-40	100 %		
Grå/grøn klit (2130)	10-20 (b)	100 %		
Klithede (2140)	10-20 (b)	100 %		
Tør hede (4030)	10-20	100 %		
Kalkoverdrev (6210)	15-25	100 %		
Surt overdrev (6230)	10-20	100 %		
Total		100 %		

Tabel 4. Overslag over tålegrænseoverskridelser i Natura 2000-området. For hver naturtype er angivet naturtypens tålegrænseinterval og andelen af det samlede areal i forskellige intervaller af belastninger. Tålegrænsen for et konkret naturområde vil typisk ligge indenfor tålegrænseintervallet.

Belastninger, hvor den lokale N-belastning ligger under den nedre grænse i tålegrænseintervallet (tålegrænsen ikke overskredet), er markeret med grønt, N-belastninger, der ligger indenfor tålegrænseintervallet (overstiger den lave ende af tålegrænseintervallet), er vist med gult, og N-belastninger, der ligger over tålegrænseintervallet (overstiger den høje ende af tålegrænseintervallet), er markeret med rødt.

- (a) Tålegrænsen for atmosfærisk belastning er ikke relevant, idet naturtyperne er naturligt kvælstofrige, ufølsomme for atmosfærisk tilførsel, eller forventes at modtage det største bidrag fra andre kilder, fx grundvand eller overfladenær afstrømning.
- (b) Tålegrænsen for beskyttelse af laver ($10 - 15 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme laver på lokaliteten ønskes beskyttet.
- (c) Tålegrænsen for højmoser ($5 - 10 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) kan anvendes hvis en væsentlig forekomst af følsomme højmosearter på lokaliteten ønskes beskyttet.
- (d) Tålegrænsen for Oligotrofe søer ($5 - 10 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) benyttes for småsøer i klitlavninger.
- (e) Tålegrænsen for heder ($10 - 20 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$) anvendes, hvis dværgbuske (lyng mv.) er hyppige.
- (f) Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fersk natureng, der kan være mere kvælstoffølsom.
- (g) Naturtypen er en delmængde af den bredere naturtype fattigkær, der har tålegrænse i intervallet $10 - 20 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$.
- (h) Naturtypen omfatter også Palludellavæld, der forventes at have tålegrænser i den lave ende af intervallet.
- (i) Baseret på tålegrænsen for laver.
- (j) Tålegrænsen bør modelberegnes. En modelberegning kan give lavere tålegrænser, ned til $7 \text{ kg N ha}^{-1}\text{år}^{-1}$.

Som det fremgår af tabel 4 gælder det for flere naturområder i Natura 2000-området, at de kan være negativt påvirket af luftbåret kvælstof. Værst ser det ud for de næringsfattige naturtyper grå/grøn klit, klithede, tør hede og surt overdrev, hvor den lave ende af intervallet er overskredet for alle de kortlagte naturtyper (vist med gult).

Bestemmelse af kvælstofnedfaldets størrelse på naturområder og sammenligning med andre beregninger

Den præcise størrelse af kvælstofbelastningen på et konkret naturområde er vanskelig at bestemme. Der kan enten foretages målinger (som er tidskrævende, omkostningstunge og usikre, da de som regel kun repræsenterer en kortere måleperiode og derfor skal omregnes til "normale" forhold), eller der kan foretages modelberegninger med modeller af forskellig art, hvoraf nogle er meget ressourcekrævende og omkostningstunge, mens andre har karakter af overslagsberegninger. Resultater fra alle modelberegninger er typisk behæftet med en holdsvis høj usikkerhed

Overslagsberegningerne skal alene anvendes til at give et foreløbigt overblik over omfanget af tålegrænseoverskridelser til brug ved vurdering af gunstig bevaringsstatus, ikke til konkret sagsbehandling.

4.2 Foreløbig trusselsvurdering for nye arter på udpegningsgrundlaget

Der er ikke kommet nye arter på udpegningsgrundlaget i denne omgang.

5. SUPPLERENDE MODSATRETTEDE INTERESSER

Der er ikke som følge af den supplerende kortlægning i Natura 2000-området identificeret nye modstridende interesser.

6. ÆNDRET NATURFORVALTNING OG PLEJE

Der er ikke kendskab til ændret naturforvaltning eller pleje inden for dette Natura 2000-område.

REFERENCER

Bak, J. 2003: *Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbårent kvælstof ved udvidelse og etablering af større husdyrbrug*. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

Danmarks Miljøundersøgelser, 2006: *Deposition af N komponenter 2006 – kommuner*.
http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Miljoe-tilstand/3_luft/4_spredningsmodeller/5_Depositionsberegninger/2006/depositiontables/2006.dk.Ntot.kommuner.html

Ellermann, T. m.fl., 2005: *Atmosfærisk deposition 2004, NOVANA*, Faglig Rapport fra DMU nr. 555, Danmarks Miljøundersøgelser, Miljøministeriet.

Ellermann, T. m.fl., 2006: *Atmosfærisk deposition 2005, NOVANA*, Faglig Rapport fra DMU nr. 595, Danmarks Miljøundersøgelser, Miljøministeriet.

Ellermann, T. m.fl., 2007: *Atmosfærisk deposition 2006*, Faglig Rapport fra DMU nr. 645, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Frohn, L. M. m.fl., 2008: *Kvælstofbelastning af naturområder i Østjylland. Opgørelse for udvalgte Natura 2000 områder*, Faglig Rapport fra DMU nr. 673, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Geels, C. m.fl., 2008: *Kvælstofbelastning af naturområder på Bornholm og Sjælland. Opgørelse for udvalgte Natura 2000 områder*, Faglig Rapport fra DMU nr. 689, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Nielsen O. K. m.fl., 2008: Denmark's National Inventory Report 2008. *Emission Inventories 1990-2006 – Submitted under the United Nations Framework Convention on Climate Change*. Faglig Rapport fra DMU nr. 667, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Skov- og Naturstyrelsen, 2005: Harmoniserede tålegrænser. Opdatering af 15. december 2005.
<http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/78C70731-71A2-40B6-B611-2F1340CB922A/14951/Ammoniakmanual02122005.pdf>